iter ad extirpatõem errorꝝ dũ nullis parcitur. sed cõstanter pcedit ad emendatõem vel si corrigi noluerint ad punitionẽ ꝛ exterminatõem errantiũ. Alioquin non satis destruũtur errores. si pmittũtur liberi ꝛ impuniti patentes ꝛ notorij. verbis aut factis heresum defensores. Si pterea predicatoribꝫ catholice veritatis non subest plena libertas elucidãdi legẽ sanctã. Tollitur ex hoc pñti concilio dictũ phi illi⁹. q̃ leges compabat tel'araneaꝝ. eo q̃ debiliores muscas retinent trãsmittũt fortiores.

Secunda directio

siue sexta lex in ordine.

¶ Conciliũ generale pt ꝛ debet assertões hereticas ꝛ erroneas in fidẽ ꝛ moribꝫ q̃ fuerũt ꝛ sunt in scãdalũ publicũ diligẽter examinare reprobare ꝛ dãnare. etiaꝫ nõ facto prius vel siml' pcessu aduersus assertores. Hoc pluries practicatũ est in hoc cõcilio vt de assertõnibꝫ q̃ cõicandi erãt laici sub vtraq̃ specie Et de ista assertione quilibꝫ xpianus potest ꝛ debet. ꝛc. Denicq̃ tam rõnes q̃ similitudines manifeste. ꝛ exẽpla sanctoꝝ pbant idẽ. vt de falso numismate/ et famoso libello. Tollitur ex hoc scandalũ vel tolli debet eoꝝ qui p bono accessorio quod in facto cõsistit. elucidatõem veritatis vel impediunt vel pcrastinant. hoc ãt procrastinare quid nisi impedire est:

Tertia directio.

¶ Cõciliũ generale pt dãnare ꝓpões multas. cũ suis autoribꝫ. licq̃ hr̃e glosas aliq̃s vel expões vel sensus logicales veros possint. Hoc practicatuꝫ est in hoc cõcilio de multis articulis ꝛ vicleff ꝛ Joh. huss. quorũ aliqui poterãt vel de vi logice vel grammatice. defensionẽ aliquã recipe. vt in articulis q̃ sunt indefinite traditi. vel qui loquũtur. de possibilitate put posse logicuꝫ est ꝛ nõ phicũ Vel q̃ possent ad aliquẽ sensum reꝝ trahi. si seorsum poneret. ¶ Hꝫ cõciliũ hoc solerter attẽdit/ prio qꝛ iuxta hilariũ Intelligẽtia dictoꝝ ex cauſ ẽ assumẽda dicẽdi. Iterũ illõ August. Liberis verbis vtunt phi ꝛ in rebꝫ ad intelligendũ difficillimis offensionẽ piarũ auriũ non ptimescũt. Nobis ãt scꝫ theologis. ad certã regulã loq̃ fas est Illõ denicq̃ vulgatuꝫ fundamentũ in Aristotele q̃ fmones accipiẽdi sunt fm materiã subiectã Vñ moralis sentẽtia sumit Ea est enĩ dine forme substãtia vt q̃ nec in extrema dilabat nec in se extraneũ aliqõ ipa suscipiat. sꝫ sic de ea pmenides ait. Verũ orbẽ mobilẽ rotat dũ se ĩmobilẽ ipa ꝓfuat. qõ si rões q̃ꝫ nõ extra petitas sꝫ intra rei quã tractabimus ambitũ collocatas agitauim⁹ nihil est qõ ammirere/ cũ platone sanciẽte didiceras/ cognatos de q̃b⁹ loq̃mur rebꝫ oportere eẽ fmones. iij. de cõsolatiõe vlti. psa in fine. Sil'r theologia suã hꝫ ꝓpriã logicã ꝛ sensum literalẽ. al'r q̃ꝫ speculatiue scie ¶ Hec directio vel lex pfuauit bacten⁹ pclarã vniuersitatẽ parisien. a pluribꝫ erroribꝫ dum scholasticos suos sp ad certã regulã fidei loq̃ iussit ꝛ cõpulit Utinã in alijs studijs hec disciplina similiter teneatur. Mala libertas est male ꝛ erronee loqui posse.

Quarta directio

siue octaua in ordine.

¶ Cõciliũ generale pt ꝛ dꝫ dãnare ꝓpões multas vel assertões hmõi/ q̃ꝫ nõ posset ex solo ꝛ nudo textu expsso sacre scripture patẽter reprobari. secluſ expõibꝫ doctorũ vel vsu celebri eccie/ ꝛ ceterꝫ Hoc practicatũ est in hc̃ ꝓcilio in multis assertõibꝫ Johãnis ꝛ vicleff ꝛ Jo. huss. imo ꝛ de ista q̃ ẽ cõicandũ p laicos sub vtraq̃ spẽ panis ꝛ vini Hec directio vel lex psperũ facit iter ad heresim ꝛ hereticorũ extermiatõꝫ. qm̃ hereticis q̃s vidim⁹ defensiõeꝫ suã vt plimũ accipiũt qꝛ nolunt heresis absolute reuocare sꝫ tm̃ ꝓditional'r si videlꝫ ex rigore text⁹ sacre scpture cõuincant errare. dicẽtes q̃ expões doctorũ. decreta decretales sint apocrife. neq̃ de ill' curãdũ ẽ Hec ãt psumptõ q̃ꝫ late pateat ad errores. nemo ñ intelligit

Tertia pars principalis

De via morum vel virtutum Declarat⁹ vel narrat⁹ scãdal' q̃ttuor obuiãtibꝫ errorũ extirpatõni. loq̃mur p ttia ꝛ vltia pte aliq̃d de remotõe tot idẽ scãdalorꝝ obstãtiuũ morꝝ reformatiõi in capite ꝛ i mẽbris narrãdo q̃druplicẽ legẽ vel directõꝫ practicatã in hc̃ ꝓcilio. vt p spem iter faciat nob de⁹ salutariũ nostrorꝝ

Prima directio salutaris in via morum et virtutis.

¶ Concilium generale sic est super papam ꝛ aliuꝫ quẽlibet de ecclesia. q̃ ipsum

papā potest deponere pro quocūq; crimine. de quo notorie ꝛ incorrigibiliter scandalisat̄ ecclesia. Hoc est practicatū duduꝫ de papa. Joh. xij. et nūc de Joh. xxiij. In cuius deiectōne nō inserit̄ q̄ fuerit hereticus vel a fide deuius Et si ita actū est de cedro libani. quare nō timebit humilis herba deserti? Accusatus tamē inter cetera fuit ꝛ cōuictus q̄ fuerat notorie symoniac⁹. Ex quo cōfunditur illa quorūdā temeritas. qui papā in collatōne beneficioꝝ nō posse cōmittere symoniā vel disputabant vel diffiniebant.

Secunda directio

siue decima lex

¶ Conciliū generale q̄uis nō possit nec debeat plenitudinē potestatis papalis cōmissam a xp̄o petro ꝛ successoribꝫ eius tollere vel minuere sꝫ de ea gratias agere deo. qui cōtulit eamq; reuereri debet ꝛ amplecti. Pōt nihilomin⁹ vsum ptātis illi⁹ certis legibꝫ ꝛ statutis limitare in edificatōeꝫ ecclesie. Hoc practicauit pn̄s conciliū. tū in multis. tum specialr̄ in hoc q̄ legem p̄fixit in eligendo papā futurū ꝛ suis electoribus q̄ Reuerendissimū patrē dn̄m Angeluꝫ corario. ob laudabilitatē sue cessionis spontanee. nullus papa futur⁹ posset eum a collatis. cardinalatu ꝛ potestate legati p hoc cōciliū/deponere. nec eū sup p̄teritis quibuscūq; factis quōlibet impetere vel punire. Jure quidē ꝛ indulgēti cōdescensiōe hoc factū est vt exemplū posteris detur vltro cedēdi/ dū illud efflagitat eccl'ie vel pia vtilitas. vel vrgēs necessitas

¶ Expedit autē nūc ante summi pontificis electōem ita fieri circa multa generalē statū ecclesie cōcernētia. In q̄bus summi pontifices vsuꝫ plenitudinis sue potestatis passim nimis verterūt in abusum. vt qꝛ noluer̄t generalia celebrare ꝯcilia Nec inferioribꝫ p̄latis ordinaria iura relinq̄re Q̄dq; in statutis generaliū cōciliorꝝ nūc cassando ea. nūc mutādo. nūc ad libitum interp̄tando. nūc priuilegia ꝛ exceptiōes largiēdo. palā ꝛ absq; manifesta rōe vl' vtilitate deuiarūt ¶ Vn̄ sic in vsu dispēsationū. ꝯcessione priuilegioꝝ. innouatōe decretaliū nō expedit vsum potestatis papalis sic restringi. vt in om̄i casu tali. fiat ad cōciliū generale recursus. ꝓpter difficultatē ꝛ raritatē sue ꝯuocatōis. qualis nō erat in primitiua ecclesia. qn̄ cōi cōsensu dicēte hieronimo fiebāt om̄ia. Sic non expedit talē laxatōem fieri q̄ vim ꝛ robur generaliū cōcilioꝝ in suis cōstitutōibꝫ passim tollat ꝛ eneruet. ¶ Cōsiderari posset in h̄ loco Arestote. traditio de triplici policia Regali scꝫ ꝛ monarchica In q̄ vnus bene preest cui tyrann⁹ opponit̄. Altera est aristocratia. vbi dominātur pauci et boni. cui opponit̄ oligartia Tertiā ponit tymocratiā in qua ppl's bene dn̄atur q̄ oppositā hꝫ democratiā ¶ Essꝫ aūt īter istas politias illa melior q̄ aliqua singl'aris. que ex Regali ꝛ aristocratia cōponeret̄. vt in regno frācie vbi rex instituit plamentuꝫ a q̄ iudicari nō refugit. Esset vero oīm optīa ꝛ saluberrima policia. q̄ triplicē hanc bonā complecteret̄. regalē/aristocratiā/ ꝛ tymocratiā ¶ Est autē generale cōciliū policia talis cōposita hn̄s suā directōeꝫ. magis ex assistētia speciali spūssctī. ꝛ ꝓmissione Jesu xp̄i. q̄ ex natura vel ex humana sola industria. ¶ Hinc est illō qd̄ p̄diximꝰ/ q̄ ip̄ꝫ est saluberrima ꝛ efficacissima regl'a ad regimē toti⁹ eccl'ie trāquillū. vel ꝯseruādū vel reformādū vel inueniēdū. tanq̄ suprem⁹ ꝛ sufficiēs legislator vniuersalis et potēs epiekes. Preterea legitim⁹ ꝛ secur⁹ nec suspect⁹ rōnabiliter ab aliq̄bꝫ xp̄ianis cū ꝓcedat oīm vel q̄si oīm cōi cōsensu vel assensu. ¶ Quid āt est generale cōciliū alias descp̄tū est ꝛ repeto? Cōciliū generale est cōgregatio legitīa autoritate facta/ ad aliquē locū. ex om̄i statu hierarchico. totius eccl'ie catholice. nulla fideli p̄sona que audiri req̄rat exclusa/ ad salubriter tractādum ꝛ ordinandū. ea q̄ debitū regimē ei⁹dem eccl'ie in fide ꝛ moribꝫ respiciūt. Deduci posset ex hac descriptōne cū p̄cedētibus qualiter plenitudo potestatis papal' collata est a xp̄o. in his que supra naturā sunt In alijs etiā q̄ leges natural'. canonica ꝛ ciuil' sibi tribuūt vt monarche sup̄mo stat ꝛ cōcordat̄ cū ptāte cōcilij q̄ dicta ē/ q̄niā in cōcilio papalis ptās īcludit̄. q̄uis aliter sit hec ptās in papa aliter in cōcilio Sic̄ aliter claues petro tradite sunt. alit̄ eccl'ie. Vn̄ ꝯciliū in multis q̄ papā respiciūt. hꝫ autoritatē cōsiliatiuā ꝛ dictatiuā/ papa exercitatiuā ꝛ executiuā Nō enī posset cōciliū p seip̄ꝫ. vel absoluere in foro cōsciētie vel p̄sbiteros ordīare. vel corp⁹ xp̄i ꝯficere. vl' d̄bellare manu armata īfideles

ꝛ ita de multis. sed ad ip̄z spectat circa hec huiusmodi cõsulere vel dictare/ cui⁹ dictamini q̄ repugnat cõtumaciter/ repugnat spiritui sancto/ cuius est ip̄m cõciliũ in dictando vel cõsulendo dirigere. Exemplũ in homine. vbi rõ potestatẽ habz dictatiuã ꝛ ꝯsiliatiuã volũtas exercitiũ ꝛ executõz

E

Tertia directio.

Conciliũ generale p̄t de dissensiõibus ꝛ guerris inter p̄ncipes xp̄ianos seuiẽtes in p̄niciẽ totius xp̄ianitatis ꝛ p̄ditõis hominũ in anĩa ꝛ corpe. autoritate legitima cognoscere. prohibẽdo eis vias facti ꝛ ad suscipiendũ vias iuris ꝛ rõis p̄ cẽsuras ecclesiasticas cõpellendo. Hoc practicare ꝓposuit Serenissimus rex rhomanoꝝ sp̄ August⁹ qui p̄us q̄z recederet ab hoc cõcilio ad locũ conuẽtõis cũ rege Aragonũ. et petro de luna. orõem ad deputatos habuit. om̄i religiosa pietate. ꝛ vera xp̄iana religione plenissimã. quã his auribꝫ nõ sine pia cõpunctõe letus audiui. Narrauit illic ꝓpositũ suũ esse. tẽdere post sedatõz scismatis. ad pacificatõz Regũ Francie ꝛ Anglie: maxime p̄ autoritatẽ hui⁹ cõcilij Narrauit de pacificatõne Regis polonie cum prutenis. Dehinc de passagio hierosolimitano precedẽte pacificatõe regis polonie ꝛc. Fundamẽtũ seu regulã ꝓcurauit inducẽdo quãlibꝫ p̄tiũ/ vt se generali concilio. sueq̄z diffinitiõi prorsus summitterẽt. cui⁹ autoritati ipsemet rex/ quẽadmodũ tũc ꝛ pluries antea. sub attestatõe diuini noĩs ꝓtestatus est debebat ꝛ volebat eẽ subiect⁹. ꝛ hoc in speculũ ꝛ exẽplar eternũ cuiuslibet principis catholici temp̄alis.

Quarta directio siue lex duodecima ꝛ vltima.

Conciliũ generale p̄t ꝛ debꝫ cõstituere crebriorẽ generaliũ cõcilioꝝ celebratõem q̄z retroactis tp̄ibꝫ fuerint celebrata. vt de decẽnio in decẽniũ. p̄fixa futuris summis põtificibꝫ ista lege. quã trãsgredi nõ liceat Fundat̄ in p̄missis hec cõsideratio ꝛ p̄ argumentũ ex oppositis. qm̄ si tot ꝛ tã enormia discrimina ꝓuenerũt eccl̄ie dei dũ cessatũ est a cõcilijs generalibꝫ/ q̄nta demum erit salutaris vtilitas ex freq̄ntiori celebratione/ p̄spicuũ est Quis itaq̄z nesciat q̄ iñ sup̄iorũ pctã min⁹ vigebũt. dũ minorẽ sibi sentiẽt esse peccãdi licẽtiã. vel ĩpunitatꝫ spem/ dũ scꝫ reddituros se rõem corã iudice suo. generali cõcilio ꝓspiciẽt. Sũt q̄ p̄pe nõnulli. q̄ etsi deũ nõ timent/ hoĩes tamẽ reuerẽter. Deniq̄z si nõ sit assidue lex viua. dirigens regẽs ꝛ actuans leges mortuas ad effectũ. ipse nõ satis ꝓficiũt. vñ et ph̄s tradere satagẽs mediũ virtutꝫ nõ potuit illud efficaci⁹ inuenire q̄z vt diceret ꝓut sapiẽs iudicabit. Potuerãt ex p̄missis oĩbus velut ex fundamentalibꝫ q̄busdã regulis directõibꝫ ꝛ signis in via mãdatoꝝ dei leges elici p̄ticulariores. ad tollẽdũ scandala impediẽtia prospeꝝ iter pacꝫ fidei ꝛ virtutis. ad sedatõem scismatũ quo ad primũ. ad extirpatõnem erroꝝ q̄ ad secundũ. ꝛ ad reformatõz moꝝ q̄ ad tertiũ. sed neq̄z tp̄s neq̄z locus sufficiũt. Quia tetigerũt insup̄ multa ex eis prudẽtes ꝛ studiosi suis in scriptis Quia rursus debent hm̄õi leges ꝛ cõstitutões p̄ticulares. magꝫ p̄ mutuã collatõem oĩm de cõcilio agitari tractari ꝛ diffiniri. iuxta regionum aut patriarũ varietatẽ. Quia deniq̄z decreta ꝛ decretales viderẽtur abũdanter sufficere. si p̄ legem viuã fierꝫ efficax executio Alioq̄n multiplicatio constitutionũ hm̄õi. etiam penaliuꝫ. qñq̄z plus onerat ꝛ aggrauat q̄z subleuet aut ꝓficiat. Faciam⁹ tandẽ in orõe finẽ verbis. vt ꝯ reuolet ad ci. ꝛ dicamus obsecrãtes. Prospeꝝ iter faciat nobis deus salutariũ nostroꝝ Iter nedũ terrestre sed sp̄uale ꝛ celeste. iter eternitatꝫ ad deũ salutariũ nostrorũ qui est deus benedictus in secula. Amen. Finit

Libellus de auferibilitate pape ab ecclesia Johãnis de gerson Cancellarij parisieñ.

F

Veniet autẽ dies cuꝫ auferet̄ ab eis spõsus Marci. ij Circa quẽ textũ pro materia nũc currente Querit̄. Si auferibilis sit spõsus ecclesie a filijs suis vel ab ea Et ponãt̄ hic consideratõnes. xx.

Prima cõsideratõ

Auferibilis nõ est sponsus ecclesie christ⁹ homo. ab ipsa tota ecclesia lege stãte Siquidẽ caput ecclesie xp̄s ẽ. ad eph̄. iiij. ꝛ colos̄. i. et. ij Puto aũt nemo cõcesserit q̄ absq̄z capite valeat p̄manere corp⁹ aliq̄d veꝝ vel misticũ Sꝫ eccl̄ie corp⁹ misticũ manere sp̄ vsq̄z ad ꝯsũmatõz

seculi necesse est lege stãte Math. vltimo. ⁊ xxiiij. Hoc ergo fiet p vinificũ influxuz capitis in ipm. Pro quo facit parabola q̃ xps se viti cõparat discipulos palmitib⁹. Et si quis dixerit oppositũ dicens ecclia incepisse ab abel iusto fm grego. quo tpe nondũ xps erat incarnat⁹. Rñdeat Johãnes in apoc. qui dicit agnũ fuisse occisuz ab origine mũdi puisiue scz ⁊ acceptatiue a deo. licet nõdũ corporaliter exhibitiue. quia nec ipsis antiqs erat sal⁹ nisi in fide. multũ tñ implicita ⁊ generali mediatoris ⁊ capitis ecclesie xpi tũc futuri. qb⁹ erat necessariũ credere sctm illud symbolũ qõ deus est/ ⁊ q̃ est remuneratoz in se credentiũ

¶ Rursus deducit qõ dictũ est ex ipsa cõditione matrimonialis vinculi inter xpm sponsum ⁊ ecclesiã spõsam. sicut iohes in apoc. ecclam sub typo ciuitatis noue hierusalẽ vidit descendentẽ de celo sicut spõsam ornatã viro suo. Nã ad exẽplar celest⁹ ecclesia terrena formata est Qõ ãt de⁹ coniunxit homo nõ separ. ita vt lege stãte nõ posset aut debeat dari libellus repudij inter spõsum ⁊ spõsam cõiunctos legitime. Que autẽ coniũctio matrimonialis magis legitima q̃ xpi sit ad ecclam ꝯ federatio? Propterea dicit p osee. Desponsabo te mihi in eternũ. ⁊ p altez ꝓpheram. Si potest obliuisci mater q̃ nõ misereat filio vteri sui ego tamẽ tui nõ obliuiscar Loq̃tur de ecclesia spõsa sua. Nã relinquet homo patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ adherebit vxori sue. sic ⁊ xps ecclesie. cũ matrimoniũ carnale iõo sumat indissolubilitatẽ. quia sacramẽtuz magnũ est in xpo ⁊ ecclesia /qz est illi⁹ matrimonij sacrum signũ.

¶ Consideratio. II.

Auferibilis est absolute loquẽdo sponsus ecclesie xps homo ab ipa ecclesia Neq̃ enim⁹ hoc est possibile q̃ q̃ xps desineret esse hõ sicut spontanea volũtate verbũ caro factũ est. aut q̃ desineret esse nedũ ecclesia ipsa. sed oĩs generaliter creatura Porro sicut nõ est absoluta ⁊ inauferibilis habitudo cuiuscunq̃ creature ad alterã creaturã. neq̃ tanq̃ finibilis ad suũ finẽ. neq̃ tanq̃ effect⁹ ad suam cãm. sic nõ est hoc modo eẽntialis vel inauferibilis habitudo ecclesie ad xpi humanitatẽ. quã vtiq̃ cõfitemur creaturam Et ita staret absolute xpm hominẽ esse et ecclesiã similr esse. nec tamẽ ipam a xpo vt homo est. vitales influxus suscipere.

¶ Consideratio .III.

Auferibilis est spõsus militãtis ecclesie xps a quolibet suozũ filiozũ hiq̃ in via. licet nõ ab oĩbus collectiue q̃diu pmanebit militans ecclia ⁊ lege stante. sicut deinceps loqui ꝓponim⁹.

¶ Perspicua est pria ps hui⁹ disiuncti. q̃ nia nullus est homo viuẽs qui nõ videat mortẽ/ ⁊ si hoc nõ sufficiat qz dicit aplus q̃ siue viuim⁹ siue morimur ⁊c. aut pinde nunq̃ separamur a xpo. Constat tñ q̃ fit separatio p mortẽ talem. q̃ desinit esse q̃s viator ⁊ de ecclia militãte. Constat pterea q̃ q̃diu manebit hic aliquis in via. sicut pt pficere/ ita deficere culpabilr ⁊ a xpo vera vite vt palmes aridus/ et cõbustioni soli aptus separi. nisi tamẽ fuerit p cõfirmatõnem quodãmõ positus extra statũ. prout est viator ¶ Altera pars disiuncti sequitur ex pria consideratõe ⁊ eius deductiõe. qm̃ ⁊ oim collectio nihil aliõ est q̃ ecclia stici corpis indissolubilis cõpago. quẽadmodũ dici solet. totũ nihil aliud est q̃ sue partes simul sumpte. sed hec cõpago manet in eternũ lege stante.

¶ Consideratio .IIII

Auferibilis nõ est spõsus ecclesie xps ab ipsa qui influat quotidie tam p modũ meriti ⁊ impetratõis vt alij scti/ ⁊ plus q̃ ipsi/ q̃ etiã p modũ dignatiue cõdespiratõis ⁊ vinificatiõis. per spm̃ sctm̃ suũ/ fidẽ/ spem/ ⁊ caritatẽ/ cũ ceteris dotib⁹ infundẽdo gratuitis. virtutũ donozũ ⁊ beatitudinũ ⁊ maxime sacramẽtoz. Itaq̃ sicut nõ pmanet corpus aliqõ vez ⁊ viuens. nisi habuerit q̃litatiuas dispositões reddẽtes ꝯplexionẽ armoniacã ⁊ decentẽ. per manutenentiã forme cũ corpore organico. fm exigẽtiã ipsi⁹. ac forme actiuitatis. ⁊ opationũ suarũ. cur aliunde venit moz? nõ aliter sentiendũ est de corpore mistico ecclesie. Ipe enim spũsctũs q̃ est spũs xpi. est etiã suo modo forma corporis ecclesie xpi. pbens ei vitã vnitatẽ. ⁊ motũ ⁊ hec nõ pmaneret cessantib⁹ q̃litatiuis dispositionib⁹ prenoiatis diffusis p totũ corp⁹ ecclesie ⁊ p mẽbra varia. put vnicuiq̃ mẽbro donatum est. ⁊ put op⁹ hz ad edificatõnez corpis vniuersi. Tradit hoc

apl's clarissime scribens ad ephesios.iiij. Soliciti inquit ꝓuare vnitatem spūs.in vinculo pacis.vnū corpus ⁊ vnus spūs. sicut vocati estis in vna spe vocatōnis vestre Unus dñs.vna fides.vnū baptisma vnus deus ⁊ pater oīm.sequtur. Unicuiq; autē nostrū data est grā ꝓm mensurā donatōis xpi.sequtur.⁊ ipse dedit quosdā q̄dem apl'os ⁊c Quinetiā articuli quatuor principales apostolici simboli. fundāt illam cōsideratōem. Unꝰ est. Credo iā spiritūsanctū ⁊ viuificantē. Quid viuificātē nisi sanctā ecclesiā.sicut ꝓtinus additur ⁊ vnā sanctā eccl'iam catholicā. Deinde sequit.sanctoꝝ hoc est sacramētoꝝ cōmunionē.ac deinde remissionē peccatoꝝ intellige consequtur ⁊ vitam eternam.

Consideratio .V.

D Hauferibilis nō est ab ecclesia militante spōsus suus xps homo qui semp influat in eandē ecclesiā spōsam suā ꝑ membra varia.gradꝰ hierarchicos/officiorū/⁊ amministratōnū/⁊ dignitatū/⁊ statutum/ab ipso constitutorū dū eccl'iam fundauit primitꝰ ⁊ edificauit. Si enī ꝑmanebit ecclesia vsq; ad cōsummatōnem seculi.ꝑmanebit vt ꝑfecta dei enī perfecta sunt opera.nō solum in inchoatiōe. sed magis in cōseruatōe.⁊ cōsummatōne Si nemo dubitauerit quin ablatio vniꝰ membri a corpe difformitatē grandem.et imꝑfectōem inducat. Manebit ergo semp ecclesia cum suorū integritate ⁊ ꝑfectiōe membroꝝ. Scribit de his apl's.i. ad corinthios.xij. Diuisiones inquit gratiarū sunt.idē autē spūs.⁊ diuisiones ministrationū sunt.idē autē dñs.⁊ diuisiōes operationū sunt.idē autē deꝰ qui opat omia in omibꝰ Unicuiq; autē dat manifestatō spūs ad vtilitatē.alij quidē ꝑ spiritū dat sermo sapiētie/alij autē sermo sciētie ꝓm eundē spiritū.alteri fides in eodē spū/alij gratia sanitatū in vno spiritu.alij opatio virtutū/alij ꝓphetia/alij discretio spiritum/alij genera linguarū/ alij interꝑtatio sermonū. Hec autē omia opat vnus atq; idē spūs diuidēs singulis ꝓut vult ¶ Cōcludamꝰ ex his pauli verbis.q̄ assiduꝰ erit in ecclesia vsus ministrationū ⁊ grāꝝ gratis datarū/quas enumerat ⁊ hoc quātuz expediat eiꝰ decursui ⁊ edificatōi. sic erunt sapientes sic ꝓphete sic discretores spiritum q̄bus ex officio hierarchico cōmisso eis a xpo ⁊ spūsancto/cōueniūt tales actꝰ. ita vt ab humana q̄uis autoritate neque/ant ī pediri/suspēdi vel ꝓhiberi.sicut nec status papalis.nec apostolicus.vel pastoralis. Fuerūt enī primitꝰ velut in quodaz semiario viuifico positi in eccl'ia ꝑ christū ⁊ postmodū erescēte ecclesia discretio talium magis innotuit.velut si stipes vincee se in folia ⁊ flores ⁊ ramos explicuerit.

Consideratio. VI.

Hauferibilis nō est spōsus ecclesie xps ab ecclesia taliter/ quin semp habeat in se viuificū semē.quo ꝑt per successiōes generatōis ⁊ generatōnis sese cōtinuare in corpe toto ⁊ in membris ꝑsertim officialibꝰ/similiter ⁊ in filijs Traducit ad hocillud xpi Johan.xiij. Amē amē dico vobis nō ꝑteribit generatō hec donec omia fiant loquēs de generatōe iustorū/ que cōtrariat illi de qua dictum est Amen amē dico vobis q̄ requritur a generatōne hac omis sanguis ab Abel iusto. Itaq; si dñs in rerꝝ mutabiliū creatōe singulis indidit se mētē ꝓm genus suū ad ꝓpagatōnis sue generatōem. Si tam in lege nature/q̄ in lege moisi status sacerdotalis durabat/vel in primogenitis/ vel ꝑ successionē hereditariā filioꝝ ꝑ patribus suis/oportuit multo amplꝰ legem gratie ꝑfectissimam/habere in semetipsa fecūditatē pro sui cōtinuatōne legitima. Ad qō inducit apostolus ad rhomanos.ix.textū prophete euangelici Isaie.i. Nisi dominꝰ exercituū reliquisset nobis semē quasi zodoma fuissemus ⁊ quasi gomorra similes essemꝰ. Hoc autē quid aliud debet intelligi q̄uis insita spiritualis ⁊ ars quedā viuifica.in vniuersum corpꝰ ecclesie.ꝑ quaz hierarchicus ordo suus.pōt vsq; in finez subsistere ¶ Et ex his ꝓtinus inferit q̄ ecclesia vel cōciliū eam repꝛesentās pōt instituere vel eligere vel designare summū pontificē in sacra sede petri. Potest insup modum determiare vel limitare eum taliter: vel taliter instituendi siue designandi/ita q̄ non spectat hoc ad solū pontificē summū.alioquin ipso vel mortuo vel nolente dare legem eligēdi successorē posset ecclesia permanere iugiter sine summo pontifice quod neq̄t fieri lege stante. Ex siquis dixerit. Modos qui nūc obseruātur pro

electõne summi pontificis determinatos esse ꝑ summos pontifices. Placet. Sed ecclesia consensu suo vero vel interp̃tatiuo approbauit/aut in defectu q̃lez prediximus. fas haberet imutare. ⁊ ita fas vt in contrariũ nullius posset. cuiuscũq; põtificis autoritas legem dare.

Consideratio. VII.

Auferibilis nõ est sponsus ecclesie xp̃s ab eccl'ia spõsa sua ⁊ filijs ei⁹. sic ꝙ remaneat ecclesia in sola muliere. imo nec in solis mulierib⁹ om̃ibus. immo nec in laicis solũ. lege stante ⁊ nõ facta diuinit⁹ noua institutõne. Da oppositũ. ecclesia deficere posset in suis gradibus ⁊ officijs hierarchicis. In suis etiaz sacramẽtis vsq; in finẽ. Patet hoc p̃supponẽdo ꝙ sacerdos a nõ sacerdote ⁊ episcop⁹ a nõ ep̃o neq̃t institui. imo nec a tota multitudine laicorũ aut mulierꝝ siml' cõgregata. si ꝑ casum mortui essent om̃es sacerdotes Additũ est nõ facta diuinit⁹ institutõne noua. qꝛ spiritusctõ dictante et operãte noua prestari posset autoritas q̃lis nondũ collata est. quẽadmodũ prius q̃ deus instituissz sacerdotiũ nouũ supremũ/⁊ alios inferiores grad⁹ hierarhicos in ecclesia. non dubiũ quin hoc potuerit. Porro nulla cõitas vel vniuersitas hominũ mortaliũ siml' cõgregata talem aliquẽ gradũ nullo modo instituere potuissz. cũ potestate qualis in quolibz repitur q̃ supra naturã existens ip̃am sibi p̃supponit ⁊ substernit quodãmodo sicut forma materiã. Nec opinor ꝙ aliq̃s doctorũ theologorũ senserit in hoc ꝯtrarie. quãuis verba quedã epistole cuiusdã tractat⁹ de concilio generali videri possunt aliqual'r hoc sonare. nisi benigno interp̃te foueantur. Deducit' proinde ꝙ nec hieronim⁹ nec aliquis aliorũ dicens ecclesiã vel apl'os sibi cõstituisse Petrũ. vt sup̃mus eẽt ⁊ pri̅ceps inter eos ad scisma tollendũ. non intelligunt hoc nisi ꝙ ecclesia vel apl'i declarauerũt ita eẽ constitutũ a christo ⁊ hoc tenẽdum fidelibus tradiderũt. ⁊ ita saluat' illa que videtur sup̃ hac re inter Hieronimũ ⁊ ceteros varietas.

Cõsideratio. VIII.

Auferibilis est aut mutabilis lege stante quelibet politia ciuilis monarchica seu regalis: vt fiat aristocratica/ et nõ sic de ecclesia que in vno monarcha sup̃mo ꝑ vniuersum/fundata est a christo Posset deduci cõsideratio tam a p̃ori/ q̃ a posteriori/deducendo variatões que fuerũt in alijs politijs/quia nullã aliam politiã instituit xp̃s imutabiliter monarchicã. ⁊ quodãmodo regalem. nisi ecclesiam. Et oppositũ sentiẽtes de ecclesia ꝙ. s. fas est eẽ plures papas. aut ꝙ quilibz episcopus est in sua diocesi papa. vel pastor suprem⁹ equalis pape romano. errant in fide. ⁊ vnitate eccl'ie. contra articulũ illũ ⁊ in vnam sanctã. ⁊c. et si ꝑtinaces maneãt iudicandi sunt heretici Sicut martinus de padua ⁊ q̃dam aliorũ Consonat ratio quia sicut ad vnã fidem ⁊ ad eadem sacramenta obligant' om̃es viatores. Sic oportet vt nõ esset scisma. reductõnem finalem fieri ad vnũ supremũ. Secus vbi cõitas regitur legib⁹ solis naturalibus et traditõnib⁹ humanis/que ꝑ varietate tẽporũ ⁊ locorũ laudabili⁹ ⁊ vtilius variant' q̃ vt vno tenore ligent om̃es/ quẽadmodum tradit Aristoteles exemplificãs de regula lesbie. Quocirca dicam⁹ ex incidenti consequẽter ꝙ nec summ⁹ pontifex nec aliq̃s aliorũ debz conari vt canones positi/vel alie traditõnes hũane. obseruẽtur vbiq; ꝑ totã ecclesiã ⁊ ꝑ om̃es inuariabiliter natõnes. Oppositũ satagere dedit forte occasionẽ grecis discedẽdi a latinis dat preterea q̃tidie materiã multã. litium scrupulorũ grauiũ/dum equali tenore q̃ritur obseruari lex hũana siue sit illa canonica secularis vel ciuilis. quẽadmodũ custodiri diuinã absq; vlla variatõne necesse est. Inde venit illa christi questio Mathei. xv. Irritũ fecistis mandatũ dei propter traditõnes vestras.

Consideratio. IX.

Auferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie ꝑ voluntariã eius cessionẽ/ aut renũciatõez a papatu. Fuerat enĩ olim dubitatio post renũciatõem. Celestini nũquid talis renũciatio iure subsisteret. Tum ꝓpter votum quo se papa obligat ad ecclesiã. Tum ꝓpter desponsatõez ⁊ matrimoniũ quoddã spirituale int' papam ⁊ eccl'iam Tum p̃terea quia papa diuino iure statutus est in hoc gradu. Et si que sunt alie rationes. Occasione cuius

dubitatōnis facta est decretalis determi-
nans affirmatiuā q̄ hoc licet. Et ita licet
q̄ ex hac humili renūciatōne cum ceteris
patribus Celestin⁹ annumeratus est ca-
talago beatorū. ¶ Sunt autē casus ali-
qui etiā per iuristas expressi quando lici-
tum est p̄lato. immo quādoq̄ debitū. ce-
dere statui suo. vnus est grāde scandaluz
subditorū. quod non expectat̄ alio modo
probabil'r terminandū q̄ ꝑ cessionē. Ali-
us casus est dum occupatio seu retētio p̄-
lature patenter vergit in detrimentū salu
tis proprie. Nam q̄d prodest homini si
vniuersum mūdū lucret̄/ anime vero sue
detrimentū patiat̄. aut quaz dabit homo
pro anīa sua cōmutatiōem. Alius casus
est vbi manifeste talis retentio impediret
maius bonū vel in prelato vel in subditis.
¶ Multiplices essent casus in ꝑticulari
s̄m illud triplex gen⁹. Sed breuitati no
stre satis sint ista pro nūc. Per que dissol-
uitur prima ratio que fiebat de voto/ qd̄
nō obligat dum vergit in detrimentū sa-
lutis/ vel exitū deteriorē. Alterā rationez
soluit dissimilitudo q̄ est inter matrimo-
niū carnalez spūale. licet cōueniāt in mul
tis Dissimilitudo est quantū ad hoc q̄ in
spirituali nō est sacramentū/ ex quo cōsur
gat indissolubilis nexus ex institutōe di-
uina. Quemadmodū de carnali est exp̄s-
sa lex. quod de⁹ cōiunxit homo nō sepet/
z sacramentū hoc magnū est. Dico autez
in christo. z ecclesia inq̄t apostolus. Ac ꝑ
inde soluit̄ ratio tertia/ qz solus christ⁹ est
proprie sponsus ecclesie. Alij sunt tantū-
modo vicarij quos ꝑ humanā designatō-
nem vel electōem voluit institui. q̄uis of
ficiū sit diuinū. z sola autoritate diuina p̄
mitus ordinatum.

1 ¶ Cōsideratio .X.

Auferibilis est in casib⁹ dabilibus
vicarius spōsus ecclesie. ab ipa ec
clesia/ z hoc ꝑ eam/ vel ꝑ conciliū
generale rep̄sentās eam/ vel per aliquos
ad hoc ꝑ eam institutos/ siue cōsentiat ip
se vicarius. vel nō cōsentiat sue cessioni
Sumit̄ in primis argumentū ꝓ hac con
sideratōne ex veritate precedētis. Nam si
vicarius sponsus potest resignare sponte
ipsi ecclesie dando ei libellū repudij. cum
spōsus et sponsa nō debeant quo ad hoc
impari iure censeri/ poterit similiter repu
diare spōsum talem ipsa eccl'ia sponsa. dū
par ratio vel potior adducit̄ pro ipsa cō-
tra sponsum/ vel quia ꝓstituere querit eā
q̄tum in se est/ vel tyrannide seua tracta-
re/ laniando eam/ vel placitādo bona sua
dissipando. vel qz abuti conat̄ ea in perni
ciem filiorū. Nullū quippe statū nullum
gradū dignitatis/ nullū ministratiōis ge
nus dedit de⁹ nisi in edificatōem suā z vti
litatē cōmunē/ patz ad ephesios. iiij. z ad
corinthios. vi. Dedit vtiq̄ ad pacē eius
cui⁹ fines posuit pacē s̄m psalmistam. Et
hanc opatur dilectio/ propter qd̄ finis le
gis ab apl'o ponit̄ dilectō in qua etiā fun
dauit xp̄s officium pastoralis. Si diligis
me/ inquit xp̄us petro/ pasce oues meas/
Johānis. vltimo. Sed quis nō videat
casus multos esse possibiles. quorū aliq̄
nūc tacti sunt in quib⁹ eccl'ia nō edificare
tur sed destrueret̄/ nō vniret̄ sed dissiparet̄
nō pasceret̄ sed depasceret̄. si non cederet
volūtarius vel eijceret̄ inuitus hic qui in
vicariū sponsum eccl'ie rite z canonice fue
rat ordinatus. Nec sit cuiq̄ illd̄ ammira-
tioni qd̄ dicimus q̄si contrariātes illi ius
sioni Nolite tangere xp̄os meos/ quomō
etiam vni singulari persone fas essz in ca
su violentie attentate ꝑ papā verū. contra
castitatē suam vel vitā vim vi repellere. cū
appositiōe inculpate tutele. z ita licite sta
bit q̄ tangat papā violenter. vel in mare
deijciat Cur similiter in casu nō liceat idē
toti ecclesie pro defensione sua. z violētie
attentate cauta repressione?

Consideratio .XI.

Auferibilis est in casu vicarius ec-
clesie ꝑ conciliū generale eo non
cōsentiēte/ vel inuito celebratuz.
¶ Fateamur prius q̄ regulariter concili
um generale nō est celebrandū de iure eti
am diuino non vocāte vel approbāte pa-
pa/ si est vnicus/ nec aduersus eū allegatō
legitima. Sed regule generales bene su-
scipiūt exceptiōes. sicut in grāmaticalib⁹
ita z in moralib⁹/ presertim vbi casus ꝑti-
culares incidūt modis variabiles infini-
tis/ ad quas exceptōes ordinata est lex su
perior interpres aliarū quam Aristoteles
vocat epikeiā. v. ethicorum. Et alia diui-
nior quam gnomi appellat in. vi. ethico-
rum. Hec autē lex semꝑ habet locū in in-
terpretatōne legum aliarum ꝑticularium

vbi deficere cernit ratio ⁊ finis institutio nis ipsaꝝ. Finis autē legum oīm nedum humanarū sed diuinarū. est dilectō. q̄ vnitatem opatur. Sit ergo casus vbi leg' alicui⁹ obseruatio dissiparet vnitatē. ⁊ obesset publice saluti. Quis ratōne vtens diceret eam tenere oportere. Nimirū nec sibi ipsi quisq̄ vellet hoc fieri. quanto min⁹ tota cōmunitas ratōnabiliter hoc fugiet ¶ Qd̄ si q̄s interrogaret q̄ autoritate fulcietur vel vtetur huiusmodi conciliū acephalum vt videtur sine papa. Respondēdum q̄ autoritate xp̄i capitis sui ⁊ indefectibilis sponsi/autoritate p̄terea legū suarū tam diuine q̄ naturalis. q̄ hanc licentiā/vel necessitati/ vel manifeste caritati: vel religiose pietati concedūt Pro quo facit textus Mar. ij. De excusatōne discipulorū vellentiū spicas in sabbato/per legē necessitatis/confirmatā exemplo Dauid qui comedit panes propositōnis.

Consideratio. XII.

Auferibilis est in casu vicari⁹ spōsus ecclesie/p̄ ecclesiā vel conciliū generale nedū cōciliatiue. aut dictatiue/vel denūciatiue. sed autoritatiue iudicialiter: atq̄ iuridice ¶ Presupponamus q̄ iurisdictō idē est q̄ iuris ditio seu potestas vel iurisdictio ⁊ facultas propinqua dicēdi ius. Et solet restringi ad coactiuā iurisdictōem. que fert vel dicit in alterū etiam inuitū. Sequit protin⁹ ex hac descriptōne. consideratōnis veritas. quō ecclesia seu conciliū habet in casu facultatem ꝓpinquā vel autoritatē seu potestatē dicendi ius. etiā in alterū qui in papā fuit rite susceptus ⁊ electus. Nolum⁹ tamen impugnare quin summ⁹ pontifex habeat potestatē regitiuā ⁊ autoritatiuā. respctū omniū hominū. quantū christ⁹ voluit et cognouit expediēs sibi dare pro exercendo eam. nō pro se tantūmodo. sed magis ad vtilitatē ecclesie. qualē autoritatē ecclesie nō habet totū ecclesie residuū. nisi vnitiue quodāmodo vel electiue Et ex ista diuisione verū est q̄ claues date sunt neduz vni sed vnitati. Ex hoc tamē nō habetur q̄ ecclesia tota vel conciliū. absente papa presertim suo demerito nō possit autoritatiuā iurisdictiōem exercere. sicut lex q̄daz diuina ⁊ indeuiabilis ad reducendū ip̄m vel corrigendū vel compescendū. ne noceat ipse nedum eccl'ie sed sibimet tanq̄ freneticus. vel vt pessima malarū passionuz ebrietate seductus. sic eni tradit arestotiles. v. politice. q̄ ad cōitatem totā spectat principis vel correctio/vel totalis destitutio. si inemendabilis p̄seueret. ⁊ hec ptās inauferibilis vel inabdicabilis est a cōitate libera. que de reb⁹ suis facere pōt ad libitum. nec p̄ appropriatiōem vel aliquā legem pōt suspēdi. quātomagis hoc habebit eccl'ia ¶ Judaisabat olim petr⁹ p̄ dissimulatōnē paulus ei restitit in faciē ad galath. ij. Introducebat Petrus rem nouā in ecclesia dei/ad cēturionē gentilē intrauit actuū. xi. subortū est murmur in ecclesia ita vt cōpulsus sit petrus doctrinā insequi quā tradidit scriptis. vt scilz p̄atus esset corā tota eccl'ia rationē reddere de ea que in ipso erat fide ⁊ spe. alioq̄n nō sibi credidisset eccl'ia. Quanto forti⁹ ⁊ rōnabilius. possunt duo cōtendentes. diffamati apud bonos ⁊ graues de scismate de p̄iurio. de heresis suspitōe cōpelli ratōnē reddere si se cognouerint innocētes. Sic simachus. sic btūs marcell⁹. sic ipse gregorius. sic alij plures iudiciū subiere cōcilij. nequaq̄ ex humili condescēsiōe sicut fingunt aliq̄. sed ex debito ⁊ obligatōne. q̄rū multos q̄ cōciliū nō repit ꝯuictos de crimine reliq̄t causam eorū examini iudicis dei terminandā.

Cōsideratio. XIII.

Auferibilis nō est vicari⁹ sponsus eccl'ie p̄ eccl'iam aut conciliū generale. quo ad ea q̄ sunt ordinis sacri cuiuscūq̄. quin semp̄ remaneat vel sacerdos vel ep̄s. si in talē fuerit aliq̄n consecratus. Sil'r etiā de papatu. si diceret ordinē a sacerdotō vel episcopatu distinctū ¶ Dudū tempe beati Cipriani martiris in africa dū sctūs Cornelius papatū Rome gerebat. fuit error mlt'oꝝ. etiā magnorū. q̄ scismatici ⁊ heretici excōicati ⁊ simoniaci deijciebant ab om̄i gradu ⁊ dignitate ⁊ ordīe. ita q̄ nō remanebāt sacerdotes nec ep̄i retinebāt episcopalē gradū. nec diaconi diaconatū ⁊ ita de sil'ibus. Immo vsq̄ ad hoc deuētū est vt diceret ab eis q̄ tales nullo modo valebāt baptisare. sz baptisabant hi quos baptisauerāt. Simil'r nec consecrabāt nec ordinabāt quin totū postea dicerēt iterandū. Introducebātur

pro seipsis multos passus scripturarum vt illud Maledicam benedictionibus vestris. etc. Affirmabant denique quod tales spiritum sanctum dare non poterant quem vtique non habebant. Notata sunt hec in decretis causa prima et in quarto sententiarum distinctione. xxv. et distinctione. xiij. vbi magister non tenet. licet loquatur magis recitatiue quam determinatiue. ¶ Illustrissimus vero doctor augustinus. post Ciprianum materiam hanc declarauit conformiter ad concilia generalia. ante eum et post celebrata. et hunc insecuti sunt doctores theologi/ dicentes quod ea que sunt ordinis. stabilia sunt/ et indelebilia. propterea dicunt hi imprimi caracterem quem appellant indelebilem et non iterabilem. ¶ At tamen pro concordantia diuersarum sententiarum in hac parte. prosicit duplex distinctio. Episcopus itaque hereticus et degradatus ab ecclesia aut intendit dare/ et facere conformiter ad intentionem ecclesie. vel baptisat vel consecrat vel ordinat vel confirmat materiam insuper et formam debitas obseruat. Aut deficit in aliquo istorum. Intentione scilicet corrupta et erronea vel in materia vel in forma. Secundum hanc distinctionem procedunt multe autoritates sanctorum. quorum aliqui dicentes quod sacerdotes heretici nihil agant. intelligunt de his qui secundo modo deficiunt. quales erant plurimi hereticorum vt arriani et errantes in ipsa substantia sacramentorum. Alij dicentes oppositum sicut augustinus et ecclesia de prioribus intelligunt. ¶ Rursus alia est distinctio de efficacia sacramentorum collatorum ab indignis sacerdotibus. et ab hereticis. Nam quod talia sunt efficacia potest intelligi/ vel quo ad vtilitatem vel quo ad veritatem. Si primo modo illa dicuntur esse nulla. quia neque prosunt facientibus. neque scienter recipientibus/ sed obsunt potius. Si secundo modo. sic consecrationes hereticorum sacerdotium. efficaciam habere et veritatem. fatendum est. ¶ Tandem ex hac consideratione cum suis probationibus que latiori deductione ponuntur ab autoribus. sequitur quod durante presenti scismate non oportet dubitare quin vtrobique fuerint consecrati et sint veri episcopi/ et sacerdotes per mutuam successionem vsque in presens. ¶ Nec est difficultas in collatione sacramentorum nisi de sacramento penitentie in quo iurisdictio quedam requiritur/ quam non habent heretici et scismatici vel excomunicati sacerdotes. Sed hec difficultas redundat similiter in illos qui ante scisma fuerunt ordinati. et secundum estimationem illorum/ qui iudicarent hanc vel illam partem esse scismaticam. et ex consequenti non habere sacerdotes nisi excomunicatos/ et suspensos. Et ita vanum est et forte scandalosum gloriari quod presbiteralis vel episcopalis ordinatio suscepta fuerit ante scisma presens. potiusque hoc tempore. Si per hoc velint huiusmodi gloriantes vocare se verius esse sacerdotes et episcopos quam posteriores. Si velint preterea dicere sicut aliqui dixerunt et scripserunt temporibus istis quod vera sacramenta et veri sacerdotes et veri episcopi et verum corpus christi et verus baptismus cum similibus non sint in hac parte obedientie vel in illa.

Consideratio. XIIII

Auferibilis est vicarius sponsus ecclesie. per ipsam ecclesiam. aut generale concilium quo ad executionem licitam eorum omnium que potestatem ordinis respiciunt. id est quod non licite talia aget. Data quippe est papalis potestas ipsi ecclesie. et sua est. sicut est ipsius pape. quamuis alio et alio modo. Sua est inquam et pape. ad edificationem ecclesie. non ad destructionem. Potest ergo vsus talis potestatis tolli. vel suspendi per ecclesiam ab eo qui vellet vti manifeste in perditionem ecclesie. aut membrorum suorum tali dignitate. vnde et si potestas ordinis sit immediate a deo. sit etiam indelebilis. tamen vsus ipsius multum dependet ab ecclesia et a rectoribus suis qui vices eius exequuntur. ¶ Et hic fundabilis est possibilitas subtractionis vel suspensionis obedientie ab aliquo in papam rite electo. Nam quod obedientia tali prestetur est preceptum affirmatiuum. quod non obligat pro semper. nec in perniciem ecclesie. Si viderit ergo ecclesia quod prestare nunc obedientiam pape in amministratione ordinum. sacramentorum et similium fieret ecclesie perniciosum/ et pape in instrumentum malicie. cur non suspendere potest huiusmodi obedientiam. quousque nullum in obediendo cadat periculum? Hec autem subtractio obedientie magis adhuc fundabilis/ est in his que sunt temporalis amministrationis. ¶ Sed vtrum hec obedientie subtractio vel suspensio vale/ at per aliud quam per ecclesiam vel generale concilium Forte videretur respondendum negatiue. presertim si fiat sermo de subtratione generali

ꝛ autoritatiua. ꝛ que ligat om̄es de eccle-
sia in hoc stare. ¶ Secus est de subtractō
ne ꝑticulari/ quo ad hos vel illos/ que nō
ferꝫ autoritatiue. sed vel doctrinaliter ꝛ in-
sinuatiue/ vel necessitatis quadā inductō
ne. ¶ Jubebit (Exempli gratia) summus
pontifex corā theologis expertis ꝙ fide-
les credāt spiritūsctm̄ nō procedere a pa-
tre ꝛ filio/ dicimus ꝙ theologorū erit do-
ctrinaliter resistere. ꝛ dicere ꝙ sibi nō obe-
diatur. ¶ Jubebit alter summ⁹ pōtifex ꝙ
vastetur regnū francie igne ꝛ gladio. dici-
mus ꝙ regis erit resistere ꝛ iubere ꝙ ei nō
obediaꝫ sed resistatur. hoc eni fas est age-
re cuicūq; in quē vim illicitā vellet inferre
etiam ver⁹ papa. ¶ Non est pax iubebit
ipse idē ꝙ vnio ad pacem eccl'ie. nō quera
tur vijs cōuenientib⁹. ꝛ cōgruis. aut etiaꝫ
ꝑ eum iuratis aut ꝙ ecclesia nequaq̄ con
gregeꝫ ne forte ip̄m eijciat. Dicim⁹ ꝙ om
niū catholicorū erit resistere et nō obedi-
re. ¶ Ex si sit aliquis q̄ totā presidentiā su
am. ꝛ papalē dignitatē/ cōuertere velit in
instrumentū nequicie. ꝛ destructōnis ali
cui⁹ partis ecclesie in tempalibus vel spūa
libus. nec pateat sufficiēs remediū aliud
nisi subducendo se ab obediētia talis po
testatis seuiētis. ꝛ seipsa abutentis. ꝛ hoc
ad temp⁹. vel quousq; eccl'ia vel conciliū
ꝓuiderit. hoc fas erit. dum tamē illud age
re pia quedā impellat necessitas. nō libi-
do. seu cupiditas assumēdi improbe vela
men malicie libertatē. ¶ Fatemur eni duo
illa nullo modo debere fieri. nisi manife-
stis causis vrgētibus. ne in toto corpe ec-
clesie deterior ꝛ generalior scissura fiat: et
inducaꝫ. dum ꝑticularia membra consue
scūt non obedire. Sicut notat aristoteles
in politicis pessimū esse consuescere non
obedire principi siue regi. Quātomagis
erronea ꝛ dānanda est assertio. ꝙ licꝫ vni-
cuiq; subditorū. mox vt aliq̄s est tirann⁹.
ip̄m vijs om̄ibus fraudulētis ꝛ dolosis si
ne quauis autoritate vel declaratōe iudi-
ciaria. morti tradere. p̄sertim si addat hec
assertio ꝙ tirānus ille om̄is est qui nō p̄-
est ad vtilitatē subditorū sed de hac re ali
bi. de qua viderint assertores.

Consideratio XV.

P Auferibilis est vicarius spōsus ec
clesie ꝑ ecclesiā. aut generale cōci-
lium ꝑpetuo vel ad temp⁹. quoad
ea om̄ia que sunt iurisdictōnis. Satis in
directe. deductio consideratōis istius pa
tet ex p̄cedenti. Nam possunt ab aliquo ri
te in papaꝫ electo tolli tam de iure q̄ de fa
cto subditi in quos debet iurisdictōnem
exercere ꝛ ita ꝑ indirectū iurisdictō nō sub
sistet. ¶ Utrū vero directe ꝛ absolute pos
sit omnis potestas iurisdictionis a papa
rite electo remoueri. possꝫ esse duplex ima
ginatio. quo ad aliq̄s iurisdictōnes qua
lis est iurisdictio respiciēs sacramentaleꝫ
absolutōem. que alterius est rōnis q̄ alie
respicientes forū exterius. Hanc eni iuris
dictōem habet cōfessor pape sup ipsum.
cui tamen non posset cōmunicari iurisdi
ctio in foro exteriori supra papā. vt ꝙ euꝫ
posset excōmunicare. Hanc insup iurisdi
ctionē habet in casu necessitatis om̄is sa
cerdos apud peccatorē sibi volentē confi
teri. ¶ Dicerēt ergo aliqui de hac spiritua
li iurisdictōne sicut de potestate ordinis.
ꝙ licet inauferibilis sit in se ꝛ in sua essen
tia. tamē est su⁹ vsus impedibilis modis
tactis. Sicut etiā impediūtur scismatici
ꝛ heretici p̄scisi ab eccl'ia ne quisq̄ eis nisi
in casu necessitatis debeat confiteri. ¶
Dicerent alij ꝙ talis iurisdictio non solū
impeditur in suo vsu sed etiaꝫ tollitur mi
nisterio eccl'ie. ꝛ prelati supioris dū degra
daꝫ hereticus aliq̄s prelat⁹. vel sacerdos ꝛ
hoc quia condescendit de⁹ tollere ab illo
sacerdote potestatē diuinitus sibi collatā
per ministeriū talis. tanq̄ per causam si
ne qua nō sicut imaginanꝫ doctores mul
ti de potentia collata sacramētis respectu
gratie quā figurāt. non eni attigit illa vir
tus actiua sacramentorū substantiaꝫ gra
tie. sed tamen sunt causa sine qua nō talis
gratia nequaq̄ crearetur. Sicut preterea
dicimus de infusiōe anime in embrionē
dispositum. Et magis ad propositum de
recessu anime a corpore per inductōnem
discōuenientē qualitatū. presertim si ima
ginemur ꝙ anima sicut creabatur prius.
ita nunc annihilareꝫ consequēter ad has
dispositiones vel ad alias. Vel exempli-
ficemus de annihilatione gratie per pec
catum mortale. ¶ Aduertamus tamen
in hac materia ꝙ oportet nos concedere
consequenter ad premissa et ad factum ce
lestini qui cessit papatui. ꝙ papatus non
dicat ordinem super sacerdotium. vel epi
scopatū. Ex insuper n̄ dicat iurisdictiōeꝫ

inabdicabilem humana voluntate supra episcopatū Alioquin tūc temporis remā sissent duo habētes papalē dignitatē. aut talem que fuisset supior ad episcopalē vel archiepiscopalē. Oportet vt videt consequēter dicere q̃ mortuo vel cedente bonifacio qui in locū celestini successit. ipse celestin⁹ potuerat assumi in papatū sine noua alicui⁹ ordinis/vel potestatis iuridice essentialis ⁊ inabdicabilis collatiōe. quēadmodū dicim⁹ de episcopali dignitate/ in his qui fuerūt degradati vl deiecti. qui iterū possunt restitui nulla consecratōne noua facta. De autē consideratōes pficiunt studiosis/ad cognoscendū magis ⁊ magis quid dicat vel importet/ ⁊ q̃d non papalis dignitas. ⁊ qualiter pōt exercere iudiciū ecclesia circa papā. Notet Bonauentura in distinctiōe. xxv. q̃rti vbi q̃rit si episcopatus sit ordo supra sacerdotium ⁊ ponit q̃ neq̃ episcopat⁹ neq̃ papatus dicit nisi plenitudinē aliquā. vel dignitatez in ordine. ⁊ ordinē nouū nullū addit.

Consideratio. XVI

Afferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie/ p̃ ecclesiā aut generale cōcilium vt dictū est/ ⁊ dum hoc euenit probabile est q̃ magis fiat destitutiue ⁊ iuridice. q̃ solū declaratiue seu dictatiue seu cōsiliatiue. Fuerūt due opiniōes vt alias tangebat de destitutōne pape Una ponit q̃ papa dū labit in heresim. iā damnatus eit. ⁊ eo facto p̃ deum depositus. et perdidit iure diuino papalē dignitatē siue hec heres sit secreta vt ampliāt aliqui. siue sit manifesta. vt placet alijs loq̃ restrictius. Credūt alij q̃ nullus rite in papā electus redditur p̃ aliq̃ crimen. eo facto depositus/licet bene sit deponēdus/ ⁊ manet talis rite elect⁹ semp papa. vsq̃ ad sententiā depositōis latam cōtra eum. per ecclesiā vl generale conciliū. aut nisi cesserit sponte sua. quēadmodū in alijs episcopatib⁹ ⁊ dignitatib⁹ minoribus dicunt esse certum. Ita q̃ resolutio finalis hui⁹ opinionis. quā nunc dicim⁹ probabilem/ stat in hoc q̃ sicut null⁹ efficit papa. lege stante ⁊ nisi fieret noua reuelatō vel miraculosa institutio. nullus inquā talis rite efficit papa. nisi p̃ legitimā electōez dominoꝝ Cardinaliū. aut alioꝝ quib⁹ hec potestas collata fuerit p̃ ecclīam. aut per generale conciliuz. sic nullus talis rite electus desinit esse papa. nisi per destitutōnem legitimā factam ab ecclia. vel cōcilio. vel alijs quibus voluerit cōferre ecclesia vel cōcilium huiusmōi potestatē. qualis nondū collata esse repitur. Probabilitas hui⁹ opinionis fundata est. alias in alio opusclo. Et nūc breuiter repetamus dicentes aliqua. Primo q̃ status hierarchicus in ecclesia debet esse certus ⁊ constās. Da oppositū. Iam ecclia non fuisset sufficiēter instituta. quia subditi remanerēt semp expositi discrimini peccati mortalis. inobediendo vel nō obediendo suis superiorib⁹. cum non possz eis cōstare sufficienter. q̃ndo superiores ius pdidissent in presidendo. vel ipsum retinerēt. Ac proinde dicimus consequēter q̃ titulus Ecclīastice dignitatis vel autoritatis. nō est fundat⁹ in sola sanctitate. quēadmodū dixerūt heretici qui nominabātur pauperes de lugduno. ⁊ alij similes. sicut deducit Bonauentura in distinctōne. xxv. quarti. Alioquin nihil essz certū in actibus hierarchicis Sicut nemo scit an odio vel amore dignus sit. Et eadem radice pareat q̃ per prescientiā vel reprobatōem eternā. nō datur vel aufert prescise titulus ecclesiastice dignitatis. Nam Judas p̃scitus fuit apostolus/ ⁊ multi predestinati carēt tali dignitate. Seq̃tur amplius q̃ titulus ecclesiastice dignitatis nō est fundatus in donis gratuitis latētibus in anima. quia de illis cōstare non potest subditis. nisi forte per reuelatōnem. et presertim si sint dona que statim habita stati perdi possunt. qō dicit propter caracteres indelibiles. post q̃ semel habiti sunt. et de quib⁹ presuppositā fide. potest haberi sufficiens certitudo. dum aliquis rite suscipit sucramenta imprimētia tales caracteres. Addam⁹ rursus q̃ sicut iniustus homo sine charitate et in peccato mortali potest iuste dominari temp̃aliter. et esse rex vel princeps iusto titulo. Sic etiam potest esse episcopus/ vel sacerdos. Et hoc sequit ex prioribus contra imaginatōnem aliquorū nostris tempibus in anglia. ⁊ alibi. q̃ posuerunt omē dominiū ⁊ omnē dignitatē fundari in iusticia charitatis ⁊ q̃ sine ea nihil potest esse iustum neq̃ iuste fieri neq̃ possideri. quod vtiq̃ repugnat assertionibus

sacre scripture in locis plurimis/in quibꝫ idolatrie ⁊ pessimi homies ⁊ reprobi appellant̃ reges. vt Saul Cyr⁹ ⁊ achaz Vñ ⁊ xp̃s docuit ꝙ phariseis ⁊ reprobis daretur obedientia in doctrina eorũ. dum ait. Supra cathedram moysi sederũt scribe ⁊ pharisei/que dicũt facite ⁊c. ¶ Dicam⁹ cõsequẽter ꝙ dignitates eccl'iastice nõ fundant̃ in fide ĩteriori/neq; in spe sancta. neq; in caritate. patet ex eisdem fundamẽtis ¶ Ac proinde seq̃tur vlterius ꝙ deficiẽte fide in aliq̃ prelato. nõ est cõseq̃ns vt mox ꝑdiderit pastoralem dignitatẽ quia nec fides est necessariũ eius fundamẽtũ ¶ Patet amplius ꝙ canones sacre scripture. ac summoꝝ pontificũ dicẽtes hereticos esse vitãdos tanq̃ ethnicos ⁊ anathematisatos. veꝝ dicũt dum cõstat eos tales esse. ⁊ maxime ꝑ sententiã iudiciariã. aut ꝓpriaꝫ cõfessionẽ. aut facti euidẽtiã Nihilomin⁹ ꝙ tales sint eo facto depositi a dignitatibꝫ ⁊ ꝙ eas ꝑdiderĩt sine destitutõe nõ habet̃ ex eisdẽ canonibꝫ. Aut si aliq̃ canones videant̃ hoc sonare de notoriis ⁊ manifestis hereticis/ q̃ sunt eo facto depositi intelligi posset ꝙ ꝯtra tales nõ requirit̃ ꝓcessus iuridicus. ordinat⁹ ad degradandũ eos ꝑ sententiã diffinitiuã. sicut in occultꝫ ⁊ nõ ꝯfessatis oporteret. ¶ Dicam⁹ ergo ꝯcludentes ꝓbabil'r. ꝙ sicut hũana electio datius ⁊ titulũ ad papalẽ dignitatẽ si homo sit capax hui⁹ electõis. atq; dignitatis. ⁊ si sit viator baptisatus/ sit ꝑ humanã destitutõem ꝑdit illam presidentiã ⁊ nõ aliter. eo inuito. siue sit hereticus siue sit scismaticus ¶ Et dũ opponit̃ ꝙ hereticus non potest esse membꝝ ecclesie/ q̃ntomin⁹ põt esse caput ei⁹. vel vicarius su⁹. aut spõsus multa in hanc sententiã ¶ Respondet̃ ꝙ hec ratio vel similis si bene perpẽdat̃/ omnino fuit illa q̃ fundauit oẽs errores de q̃bus pretactũ est. ꝙ solus iustus iuste dñatur. vel est sacerdos vel ꝯsecrat. ⁊ ita de similib⁹ ¶ Notemus ergo sine ꝓcessu longiori/ ꝙ multe sunt cõnexiones mẽbrorũ in corpe mistico ecclesie sicut diuerse sunt in eodẽ corpore vnitates ¶ Una est enim vnitas caritatis. Et ita soli habẽtes caritatem dicũtur vere mẽbra eccl'ie. Alij quãtumcũq; fideles. sunt vel vt prescisa velut arida. et emortua membra ĩmo sunt ꝓditores domini sui. nec de familia eius. hoc modo dici possunt. nec sunt digni pane/ quo vescunt̃. ¶ Alia est vnitas in donis nature. sicut om̃es homines/ cõnectũtur in intellectu ⁊ in ratõne ¶ Alia est vnitas in simili ꝑticipatõne sacramẽtorũ. ⁊ p̃sertim in vnitate baptismatꝫ in quo caracter imp̃mitur in qua vnitate cõnectũtur omnes qui baptisma rite susceperũt. etiã vbi fidem actualẽ. vel habitualẽ. perdidissent Et hec vnio videt̃ absolute sufficere ad h̃/ ꝙ aliquis rite in papã electus/ maneat caput ecclesie quousq; fuerit ꝑ sententiã diffinitiuã depositus ¶ Nolo tamẽ propterea dicere ꝙ semꝑ sit obediendũ tali heretico/ vel nõ sibi resistendũ aut ꝙ sit appellatõe papalis dignitatis honorãd⁹. Quoniã in casu sicut iam tactũ est posset papa verus manẽs papa licite etiã ligari. vel incarcerari. vel in mare demergi quãto magis posset obediẽtia sibi. vel reuerẽtialis nominatio denegari ⁊

Cõsideratio. XVII

Auferibilis nõ est vicari⁹ sponsus ecclesie. rite prius elect⁹. quin posset creare veros sacerdotes/ et episcopos. ⁊ alia facere que ordinẽ suũ respiciunt in tali plenitudine receptũ. absq; h̃ ꝙ iterari debeant ea que fecisset/ q̃ valida sunt iure diuino. q̃uis peccabit ipse cuꝫ ꝑticipibus suis si hoc attẽptauerit ¶ Cõsimil'r ea q̃ iurisdictõeꝫ purã respiciũt. illa possunt dici valida que egerit talis q̃diu tolerat̃ ab ecclesia. ⁊ hoc iure seu approbatõe totius eccl'ie. vel p̃cedentiũ pontificũ. ⁊ cõciliorũ generaliũ institutõe. p̃sertiꝫ nisi aliũde ex culpa subditorũ talia reddita fuerũt inualida: q̃ ꝑticipant in crimine. ¶ Rñdet hec consideratio multis dubitatõnibus que potuerũt oriri/ durante hoc pestifero scismate. tam in collatõibus ordinum. q̃ in dependẽtibus ⁊ collatõibus beneficiorũ ⁊ similibꝫ. vbi facilius se expedit opinio quã probabl'i modo posuim⁹ in p̃cedẽti cõsideratõe circa obiecta Multum ꝓdest insuꝑ eadẽ consideratio ad celeriorẽ ⁊ expeditiorẽ terminatõem scismatis. ꝑ viam cessionis. omissa qualibet discussione facienda.

Considera. XVIII.

Auferibilis est vicarius spõsus ecclesie tanq̃ heretic⁹ aut scismatic⁹ etiã vbi ĩ casu. ipe nõ est veraciter

⁊ mentaliter talis. ¶ Assignem⁹ summati casus aliquos circa personas alias. qui similr̄ possunt in papā cadere. Duos inuenim⁹ in iuribꝫ expressos. ¶ Un⁹ est dū aliquis sustinet excōmunicatiōem vltra annū. ⁊ citatur sup materia fidei. nec respondet. ¶ Alius dū citat⁹ corā iudice renuit prestare iuramentū. Talis aliq̄s poterit manere semp verus fidelis attn̄ ipse tanq̄ hereticus iur⁹ p̄sumptiōe dānabit̄. ¶ Tertius assignatur casus/si timore mortis vel alia passione mot⁹ q̄s vocalr̄ negat ea que sunt fidei. nec possit aut velit sufficiēter se purgare. ¶ Quartus casus vbi p act⁹ hereticales. aut idolatricos. habebit̄ p̄sumptio vehemēs cōtra aliquē. ⁊ talis nec poterit aut velit sufficiēter se purgare. Dicūtur autē actus hereticales vel idolatrici. q̄ sunt cōtrarij vel oppositi actibꝫ. quibꝫ solet fieri p̄fessio fidei. ⁊ religionis xp̄iane: ⁊ cultus diuini: sicut est genuflexio corā sacramento altaris: ⁊ ingressus tēpli. ⁊ similia Et in hoc multū valet vsus hoīm. sic talia signa. vel talia accipientiū Unde si q̄s exhibet talia in honorem machometi. vel idolorū. aut si oppositis factis detestaret̄ sacramentū altaris. ⁊ templū dei. ⁊ sacras imagines: ⁊ similia faceret. haberi deberꝫ de heresi ⁊ idolatria suspectus. ⁊ hoc vl̄ vehemēter vel grauiter: vel leuiter s̄m q̄ plures cause suspitōem aggrauātes ⁊ pauciores releuantes cōcurrerēt. Et hic esset longus sermo de modo accusatōnis taliū coram inq̄sitore. qn̄ scꝫ ⁊ qn̄ nō veniūt iudicialiter in materia fidei vel idolatrie p̄tractādi. ¶ Casus quint⁹ inuenit̄. vbi quis per falsos testes accusat̄. atq̄ cōuincit̄ fuisse relapsus in hereses iam dānatas. Ille plane dānabit̄. ⁊ iuste dānabit̄ p ecclesiaꝫ que nō iudicat de occultis. sed de allegatꝫ et probatꝫ p sentētiā. ¶ Sextus casus incidens cū quarto. vbi quis etiā leui suspitōne notatus de fide. vocat⁹ fuerit ad iudiciū. ⁊ venire neglexerit. seu cōtēpserit. aut forte nō potuerit. de qua tn̄ impotentia fidem facere nō valebit. Cum enī summus pōtifex iuxta probata prius. possit tā doctrinalit̄. q̄ iudicialr̄ denūciari deferri: et accusari corā cōcilio generali in materia fidei. ⁊ cultus diuini. nō repugnat casus istos ⁊ similes in ipso posse repiri. qui circundatus est infirmitate sicut dicit apl̄s Experientie voce loquens.

Cōsideratio. XIX.

Auferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie. p eccl̄iaꝫ etiā sine culpa sua. q̄uis nō sine causa. ¶ Tangam⁹ similr̄ casus aliq̄s. Ubi corā tota ecclesia vel concilio generali p̄poneret̄. ⁊ probaret̄ per testes q̄ papa q̄ forte est detētus inter saracenos iā obijt. ⁊ cū ecclesia iā nō possit cōmode diuti⁹ remanere sine papa. videtur oīno q̄ in hoc casu conciliū poterit creare nouū papā ⁊ cū nō possint esse duo simul. videt̄ q̄ prim⁹ erit destitut⁹ p conciliū. Posset etiā destitui. vbi cōstaret de vita. si de eo ablata esset spes oīs redeūdi. ¶ Alter casus est vbi q̄s rite elect⁹ in papam efficeret̄ adeo inutilis. p̄pter indispositiōꝫ corp̄alem. ac p̄pter carentiā perpetuā vsus rōis. q̄ per cōciliū iam p eū cōgregatū dū sane mentis erat. expediret aliter p̄uideri de summo pōtifice ¶ Alter casus est vbi post electōem canonicā alicui⁹ in papam p cardinales. ipsi cardinales oēs morirēt̄ priusq̄ possent electōꝫ suā canonicā publicare. cōstat q̄ eccl̄ia nō tenet̄ hūc recipe p papa. ⁊ ita posset ad electōem alteri⁹ p̄cedere. ¶ Alter casus similis stat cū priori. vbi nullo mō cardinales etiam viuentes possent facere fidē sufficientē de electōne canonica facta circa vnū. q̄lis casus videt̄ eē ⁊ fuisse in scismate p̄nti si bn̄ p̄pēdat̄ Et iō circūstātia ei⁹ multū iustificat p̄cessus habitos ꝯtra illos. ꝯtendētes ⁊ aduersus cardīales ¶ Alter casus p̄pter cōem errorē aut estimatōem subditorū. aut ipsoꝝ maliciā generalē de q̄bꝫ nō est p̄sumēdū q̄ vnq̄ debeāt obediētiā prestare tali. q̄ fuit in papā rite elect⁹. tn̄ alteri nouiter eligendo p̄ati sunt. vt forte si greci vellēt ad vnitatē eccīe redire. dūmō tolleret̄ papa iā existēs ⁊ nou⁹ rite canonice crearet̄. Cōfirmat h̄ imaginatio casus illi⁹ iuxta positōem innocētij ⁊ alioꝝ iuristarum. q̄ dicūt hoīem exp̄sse p̄fessum in religione. posse vxorem ducere pro saluatōe magne gentis aut ad fidem conuersiōe. Cur nō similiter p aliquo tanto bono posset rite electus. p ecclesiā aut conciliū generale destitui bono zelo: et integra charitate: ¶ Casus alter sextus esset vbi per iuramentum et votuꝫ aliquis in Papam rite electus: seipsum ad cessionem obligasset. sed differret hoc adimplere. In scandalum populorum.

putantium ex tali facto pape/ q̄ neq; iura mētis suis obligant̄/ neq; votis/ q̄lem casum habere videmur in manib; ¶ Deniq; ꝛ si casus notati in hac ꝛ precedēti cōsideratōe. vix aut nunq̄ visi fuerint/ nihilominꝰ expediēs est tāgere ad inq̄sitiōem solidiorē veritatis ꝛ ad cōfutatōem illoꝝ. q̄ in iuribus suis scriptis oīa particulatim et sufficiēter arbitrantur esse decisa.

Consideratio. XX.

Auferibilis non est vsq; ad cōsummationē seculi vicariꝰ sponsus ecclesie/ q̄n aliquis certꝰ/ ꝛ vnicꝰ preficiat̄/ ꝛ hoc lege stante: ꝛ p̄supposita mundi duratōne lōgissima ¶ Detur oppositū tunc eccl̄ia maneret imp̄fecta vsq; ad consummatōꝫ seculi/ nec suoꝝ gauderet integritate mēbroꝝ/ ꝛ p̄sertim mēbri p̄ricipalis. ¶ Quocirca cōcludamꝰ sub q̄druplici corollario morali cōformiter ad p̄dicta ꝛ ad alias cōsideratōes alibi notatas sup̄ eadē materia ¶ Et dicamꝰ p̄rio q̄ hi repugnāt ordinatōi xp̄i/ ꝛ spirituisctō rebelles sunt/ qui p̄ñtis scismatis terminatōm impediūt modis talib; quos sciūt aut scire debēt/ ad pacē protinꝰ reducendā/ eē vl̄ inutiles vel nociuos vt si querat̄ fieri pax p̄ reductōem vniꝰ obediētie ad alterā. vl̄ p̄ vim armatā vel p̄ dispositōem iuris. q̄ nō sunt p̄babil̄r ꝛ salubriter expectanda Nec sufficit dicere. habemꝰ papā xp̄m. sufficit vt credamꝰ in euꝫ/ nam talis vnio ad xp̄m ꝛ si sit necessaria/ nō tñ vsq; q̄q; sufficit/ vt in ea stemus nō p̄curando q̄ntū in nobis est vnionē alterā ad vnū vicariū suū in terris/ de quo cōstat ecclesie ¶ Addimꝰ cōsequēter pro scd̄o corollario/ q̄ hi fallunt ꝛ fallūtur/ qui p̄pter affectōem qualēcunq; cōmodi/ vel honoris/ vel amicitie circa alterū contēdentiū/ tenderēt īpedire suā cessionē/ pro impletōe iuramentoꝝ ꝛ votoꝝ suoꝝ/ ꝛ pacis datōe/ si nollent suā deiectōnē/ vbi hoc agere renuerēt/ īmo p̄rsus q̄nto magis aliq̄s fuerit amicꝰ/ tanto ampliꝰ dꝫ hoc querere vt eoꝝ sp̄ūs saluꝰ fiat/ et vt pateat oīb; q̄ ñ zelo malo zelati sunt eos aliq̄ñ/ sed zelo charitatis. licet forte vel error. vel deceptio in iudicio p̄ticulariū agēdorū interuenire potuerit. Dicamꝰ preterea p̄ tertio corollario q̄ hi nutu dei ꝛ spiritussancti (sicut credendū est) inspiratiōe tracti fuerūt. q̄ ad cōuocatōem sacri concilij pisis celebrādi dederūt operā ꝛ p̄mptitudinē prestiterūt/ prestant ꝛ prestabunt Ille orando. ille exhortando. hic p̄tegendo. ille compendo. ꝛ ita de singulis Impeditores si q̄ essent numerādi sunt inter illos de quib; nūc tetigimꝰ. qui rei sunt detrimentorū omniū tam temp̄aliū q̄ spiritualiū. ex hoc scismate horrēdo nascētiuꝫ qualia vix suffecerit tractatꝰ grādis vel sūmatī enarrare. Nā quō p̄atus esset audire ecclesiā. qui suā congregatiōem vel nollet damnabiliter. vel dānabilius impediret: Hanc cōuocatōem pro finali scuto sue p̄tectōnis ad deū. quesiuit in morte rex frācie karolus q̄ntus. Ad hāc esse debet finalis resolutio oīm qui de scismate nolūt increpari apud deū. immo ad hoc tēdit neutralitas accepta si bene capiat̄ ¶ Dicamꝰ ad extremū p̄ quarto corollario q̄ hi qui sacrū conciliū pisanū constituerāt. sufficientem habeant autoritatē deijciēdi duos cōtendētes. aut suos cōplices. si noluerīt parere dictatis p̄ hoc conciliū. in cessione facienda realiter. ꝛ de facto ꝛ cito ꝛ alijs requisitis Poterūtq; procedere ad electōeꝫ vnius certij vicarij. qui tertiꝰ ꝛ indubitatus ab ecclesia poterit ꝛ debebit reputari. Etiā vbi nō oēs obedire vellem sic electo. quod tamē nō est indebite presumendū. ¶ Ecce ergo viginti consideratiōes quodā ordine geometrico se sequētes. Que iūctis alijs sedecim in quarū qualibet initium est vnitas eccl̄iastica Additis q̄ꝫ alijs q̄tuor dudū tarascone p̄dicatis. reddūtur xl. consideratōes. Et he qualē possint afferre studiosiorib; cognitōis materiā. sit eorū iudiciū qui viderīt. ¶ Postulemꝰ tādem vt inauferibilis sp̄ōsus. ecclesie xp̄s. vicariū certū. ꝛ vnicū nobis instituat. ad gloriā noīs sui ꝛ nostrā oīm salutē. prestāte eodē q̄ est benedictꝰ in secula se. Amen. ¶ Sexdecim consideratōnes quarū hic mentionē fecit. paulopost subseq̄nt̄. 4a Quatuor alie in sermōe tarascone predicato. q̄ incipit Apparuit gratia dei ꝛc. etiā subiungentur. 6m

Sententia Magistri Johannis de Gerson de modo habendi se tempore scismatis.

Ad tollēdū quorūdaꝫ in p̄ñti scismate p̄tinaciā in p̄bitatēq; nimiā specialiter in patria flādrensi. si p̄

meritis aut falſ assertōnib⁹ suis/certissima
⁊ pnciosissima scismata formāt/⁊ fraternā
violāt caritatē/Dū hoies ab obediētia de/
bita suoꝝ supiorū auertunt. Dū postremo
p instabili sua opiniōe/⁊ humana traditō
ne/legē dei sanctā ⁊ stabilez deserere/contē/
nere/⁊ violare compellūt. Dignā duxi que
dam fundamētalia p me posita/saluo semp
in omnib⁹ supioꝝ ac sapientiorum iuditio
nūc sub aliq̄rum ꝛclusionū compendio po
nere. Quocūq̄ de papatu ꝛtēdentiū de
mōstrato nō ē hereticū dicere. A nō est pa/
pa. In casu ꝑdicto stat aliquos esse apō
quos istud ꝓtinaciter asserere A nō est pa/
pa sapet heresim. In scismate pñti tā du
bio/temerarium/iniuriosuz ⁊ scandalosuz
est asserere oēs tenētes istam ꝓtem/vel alte/
raz/vl' omnes neutrales etiaz absolutos/eē
vniuersaliter extra statū salutis. vl' excōmu
nicatos/vel rāonabiliter de scismate suspe/
ctos. In scismate pñti licitū immo cautū
est ꝑstantib⁹ obedientiā isti vel illi/eaz sub
ꝛditōe tacita vl' expressa tribuere. Qua
cūq̄ ꝓte demōstrata temerariū/⁊ scandalo/
sum/⁊ sapiens heresiz est asserere/sacramē/
ta eclesie suam efficaciā non habere/aut sa/
cerdotes/non esse ꝛsecratos/ pueros nō eē
baptisatos sacramētū altaris non esse ꝛfec
tum/⁊ similia. In scismate pñti temera/
riū ⁊ scandalosum est/asserere q̄cūq̄ ꝓte de
mōstrata/q̄ non licet audire missas eoruz
vel sacramētis non coicare/ p̄sertim attēta
diuersitate locoꝝ/tēporuz/atq̄ ꝓsonarum
Possibile est aliquos vere ꝓti assentien/
tes esse veracit' scismaticos/⁊ aliq̄s false ꝓti
modo p̄dctō assentiētes/scismaticos nō exi
stere. Salubrius/iust⁹/⁊ tutius/est quere
re vnionē ecclesie insistēdo circa ꝛtēdētes
de papatu/⁊ hoc p viā cessiōis vtriusq̄/vl'
subtractōis obediētie/ vel alterius licite co
actionis/q̄ subditos p excōicatōis cēsuraz
vel aliter vexare/seu turbare/aut q̄ vna ps
ꝓpianitatis ab alter⁹ coione ꝓtiaciter sepek
Rō p me ꝛclusiōis hec ē/q̄m nll'a ꝓposi/
tio/ad cui⁹ ꝓificatōz exigit' vitas vni⁹ ꝓpo
sitōis ꝛtingēt⁹/⁊ ad fidē iptinēt⁹ ē de necēita
te aut itegritate fidei. Nā sic ꝓpositō copu/
latiua/cui⁹ vna ps ē ꝛtingēs. ē tota ꝛtigēs
cui⁹ vna ps ē falsa aut ipossibil'. ē tota falsa
aut ipossibil'/sic ī ꝓposito. Cōstat āt ad ꝓifi
catōz illi⁹/A ē papa. exigit' ñ solū vna sz ml'
te ꝛtigētes/pure eē vas. vt q̄ electō sit rite
celebrata/⁊ ab ill'q̄ hēbāt ꝓtātem/⁊ ꝛsil'es
ml'te. Ex sil'i rōe colligit' q̄ q̄cūq̄ sacerdote
demōstrato/ista nō ē heretica / iste nō ē sa/
cerdos ⁊ ꝛseq̄nt seq̄tur q̄ nec ista ꝶ nō ē coꝛ
pus xp̄i i altari ⁊c. Rō scōe ꝓpositōis q̄m
ꝓpositio ꝑ sapere heresim. q̄m ex ipa coassū
ptis aliq̄b⁹ verz/q̄ rōnabilit' negari nō pñt
sequit' erroꝛ ī fide/sz possibile ē aliq̄s hoies
p reuelatōz/vl' alit'/sic certificatos eē. q̄ oia
rite facta sūt i electōe/⁊ ꝛsecratōe ei⁹ ī papā
A/q̄ rōnabilit' dubitare tūc nō pñt. Si ne
gāt A eē vel fuisse papā incidūt i erroꝛ ē illū
q̄ rite elect⁹ ⁊ ꝛsecrat⁹ in papa/nō ē nec vn
q̄ fuit papa/⁊ q̄ ñ succedit p etro/⁊ similia
q̄ sūt heretica. Rō tertie ꝛclusiōis q̄ ml'
ti sūt ex vtraq̄ ꝓte/⁊ neutrales/ q̄b⁹ non est
materia ista clarificata/q̄n rōabil'r possint
negare vel dubitare istā ꝓpositōz q̄cūq̄ ꝓtē
dētiū ōmōstrato/A ē aut fuit rite elect⁹/ A
nō ē scismatic⁹/aut heretic⁹/⁊ ꝛsil'es ad q̄s
seq̄t' A nō ē papa. Assūptū docet experiētia
⁊ tot doctoꝝ diuerse aduersēq̄ snie. Et con
stat multos eē simplices/q̄ ad talia dubia ī/
uestigāda nō tenent' alios seq̄/ nec mouēt'
fauore/vel odio/seu q̄stu ad nō ꝛsentiēduz
huic parti vel illi/⁊ pati sūt obedire ꝓitati
sufficient' agnite/nec sūt ꝓtinaces/ igit' nec
excōicati/ nec de scismate rōnabilit' suspe/
cti. Tota rō fūdat' in ꝶ q̄ nūq̄ fuit tā rōna/
bilis vehemēs cā dubitatōis/in aliq̄ scisma
te sic in isto. Cui⁹ signū euidēs ē varietas
opinionū doctoꝝ/⁊ int' doctissimos/⁊ pro
batissimos ex vtraq̄ ꝓte/q̄netiā suppletis
eis q̄ facti sūt ꝛcessis/adhuc restarēt q̄nes
iuris ad vtrūlibet disputabiles/q̄ oia incer
titudinē rōabilē generāt in ꝶ scismate/⁊ ab
erroꝛe pnicioso plures excusant. Pōt igit'
illud dici rōnabilit' dubitabile qd̄ pl'imi et
maxīe sapiētes dubitabile reputāt ⁊ p̄dicāt
Rō q̄rte ꝛclusiōis colligit' ex p̄cedēti/⁊ p
simile de adoratōe hostie i altari/dū occur/
rit aliq̄ dubitatio/q̄ pbr̄ celebrās nō cōple
uerit oia rite ad ꝛsecratiōz req̄sita / suffic ei
adorare sub ꝛditōe iplicita/imo sp ꝛz sub/
iūgi ꝛditio iplicita ista vicz vel simil'. si oia
rite facta sint ꝓm institutionez xp̄i ⁊ ecclesie
Cur igit' in casu p̄sentis scismatis. tam du
bio ⁊ qd̄ non tā ꝓprie tangit statū salutis ⁊
⁊ fidei. non poterit aut debebit apponi cō/
ditio ista vel ꝛsimilis/si talis fuerit cano/
nice electus/⁊ consecratus/⁊ non sit hereti
cus/aut scismatice deꝛauatus. Ratio
quinte conclusionis manifesta est aduertē
ti/quoniā neq̄ scisma/ neq̄ heresis / neq̄

l

aliud quodcūq; vitium/obstat in ministro quin sacramentorum collatio habeat suam efficaciā/dūmodo ꝓferentes intēdāt id facere/qd ꝓs & eccl'ia instituerūt/& recipiens illud recipere(sic rōabiliter psumi debet de omnib⁹. ¶ Rō sexte ꝓclusionis manifestat ex pcedentib⁹.qm nihil debet rōnabiliter a talibus īpedire excōicatio lata/si nō assit pertinacia. Nūq; excōicatio intēdit ferri nisi ī pertinaces/q nō sunt parati audire eccl'iam. Alioquin frustra ferret excōicatio.īmo dānabiliter/& in ecclesie destructionē. Nō aūt data est ptās mīstris ecclie q̄ buslibz ad destructōz/sz ad edificatiōz fm apl'm.quēadmodū medicina dat̄ put ꝓferre possit sanitati.& sanitas rōni. Sic finis excōicatiōis ē subdito ꝓrē medatio/q̄ si clare p excōicatōz videat.aut videri debeat/nō sequi emēdatio.vel fruct⁹ dānabilis ī opposito ꝓferri videat fm Aug.in pabola de zizanijs Mat. xiij.cū ibidē notat. ¶ Rursus ista ꝓclusio apte trahit ex tertia & q̄rta ꝓclusionib⁹. Si ei multi ex vtraq; pte sūt in statu salutis/& ñ pertinaces/īmo pati stare & mori in veritate agnita sufficiēter/aut q̄ sub ꝓditione etiam false pti assentiūt.q̄ ꝓditio ēt eos dē ab errore dānabili reddit excusatos/ꝓstat q̄ tales nō debuerūt nec potuerūt rōabilit excōicari.& p ꝓseq̄ns nec eorū cōicationē phibem⁹. ¶ Si dicat q̄ ēt excōicatio iiuste lata timēda ē. Hec ꝓpositio male intelligit̄ a plerisq; & scrupulos varios & piculosos īgerit. Tūc tū ad pñs sufficit rndet/q̄ si lator nō reputet iudex.eadē executōe q̄ ꝑ fit/pt ꝓseq̄nter excōicatio nō tenere. Et qr multi tenentes vnā ptē dñt rōabiliter tenere q̄ alij sint in statu salutis nō pertinaces.& pati stare iuri agnito.īmo q̄ forte suo pape assentiūt ꝑ ꝓditione.pñt ex ꝑ cōicationē eis impendere. Non enī debēt suo pape tale crimē īponere q̄ voluit hoīes nō pertinaces excōicare vel eos q̄ tenent antipapā/sub conditione tamē/rōnabiliter apposita.si & inq̄tū fuerit rite electus/& non aliter/a cōione ecclesiastica canonica segregare. ¶ Ratio septime conclusionis est qr stat'aliquē vere pti assentientē/& pertinacē eē/q̄ vel ꝓpter ōstū vel ꝓpter vanā gloriā vel aliā causam/non habet animū paratū ad obediendū veritati agnite.si p ecclesiā vel aliter repiret eundem errare/vl'etiā dū in tāto dubio inuoluto p sua assertōne sustinēda/separet se a mēbris veris & viuis īpius eccie. Casus sunt multi de pte opposita/vt dictū est. Non est enī scisma tm in separatione mēbrorū a capite/sed etiā in separatione pertinaci membrorū ab inuicē. Ex quo consequenter habetur q̄ temerariū & periculosum est pertinaciter vnā pte m/vel alterā impugnare/& ab eiusdem cōione eam detestando declinare. Altera pars ꝓclusionis patet ex tertia ꝓclusione. ¶ Ratio octaue cōclusionis perspicua est ex precedentib⁹/qm vbi radix & origo talis.vel ꝑncipalis īpius scismatis cosistit/ibi eradicatio fieri debet/aut antidotū sumi p vnitatis adeptione. Ipsi enī sunt qui peccauerūt/alij aūt q̄ oues sunt/q̄d meruerūt. Ipsi sunt ꝓpter quos tempestas orta ē in mari. Dederūt denicq;/& dāt scandalū/ꝓpter quod ad illud remouendū de necessitate salutis obligant̄. Non negandū tamē est q̄ quilibet p parte sua obligatur fm doctrinā a deo sibi prestitum querere que ad pacem sunt/hic orando/ille monendo/alter docendo. Ultima pars q̄ non expedit vnā partem generaliter vitare alteram/& facere scissuram in ꝑncipaliorib⁹ actibus religionis christiane/& fraternā caritatē violare/patet ex precedentib⁹/& ꝑncipaliter ex quinta cōclusione & sexta. ¶ Verum est enim q̄ singularitas in opinōne ꝓpria contūaciter alios condemnans/incomparabiliter videtur esse periculosior & deterior/q̄ cōmunicatio fraternalis per caritatez/que est cōpago membrorum ecclesie/sub intentione semper recta/& firma de obediendo ecclesie Et enim qui aliter agit pro incerto vero/ille se exponit certe violationi fraterne caritatis. ¶ Nec oportet allegare iura super periculis & maledictionib⁹ eorum/qui nō obediunt preceptis & institutionibus summi pontificis & sententijs. Habet enim locum talium allegatio/apud illos qui nulla possunt rationabili causa excusari/quin sciant vel scire debeant/talem vel talem eē suum superiorem. Si vero est ignorantia p babilis/sicut est in presenti scismate/apud multos de vtraq; obedientia/& apud neutros/non reputantur talibus sententijs alligati. ¶ Ex omnibus predictis videntur posse elici quedam documenta. ¶ Primus est quod in presenti scismate potest apud plurimos applicari rationabiliter documētum Ambrosij ad Augustinū de ieiunādo vl'ñ ieiunādo sabbata/fm diuersitatē tēporū locorum/& personarum. Potest sine

periculo scismatis aut dãnationis/ nũc illi nũc isti/ modis istis obedire. ⁊ nũc cũ istis nũc cum alijs cõionẽ p̃stare. Et h̃ totũ dicitur ꝓpter ꝓbabilẽ ignorãtiã iuris istius/ vel illius ꝑtis. ¶ Et supposito q̃ ab initio scismatis forte tentanda fuisset alia via/ ad sciendũ si ꝑ excõicatiões/ aut p̃dicationes/ vl' aliter/ oẽs ad vnã obedientiã trahi potuissent. Attamẽ cognito ꝑ exꝑientiã/ q̃ talia nihil ꝓficerent/ imo nocuerũt/ q̃ de die in diẽ maior inuolutio sequit̃/ videt̃ faciendũ vt dictũ est. ¶ Secuundũ documẽtũ q̃ inter oẽs eiusdẽ obediẽtie/ expedit adherere sentẽtijs latis a suo suꝑiore credito/ alioq̃n non eẽt vinculũ caritatis. ¶ Tertiũ documentũ est de casib⁹ reseruatis pape/ de dispensatõnib⁹/ ⁊ alijs in foro conscientie/ vel publico/ p̃nt hoies ſm credulitatẽ sue ꝑtis ⁊ seipsos q̃etare ꝓ facto tenendo id qd̃ eoꝝ suꝑior credit⁹ fecerit. Neutrales aũt videt̃ habere sufficientẽ recursum ad ordinarios apud q̃s ſm eoꝝ opinionẽ cõiter loq̃ndo/ est ꝑtãs deuoluta. ℣. Fac pacẽ xp̃e de q̃ tractatul⁹ iste Disputat atz pia mediatrix esto maria. Pastor ⁊ eccl'ie de⁹ en grex nẽ balat ad te. Ergo cã tui/ nẽ miſere sui. Finit.

Tractatus qui ascribit̃ Johi de Gersonno.

Qualis fuerit stat⁹ eccl'ie in veteri/ ⁊ nouo testamẽto. ⁊ q̃liter ecclesia fuerit erecta tꝑib⁹ p̃dictis/ ⁊ q̃t scismata/ ⁊ q̃t intrusiones fuerũt in eccl'a romana ⁊ q̃liter in scismatib⁹ p̃terit⁹ fuerit actũ/ ſm veras chronicas.

Postq̃ suꝑior stat⁹ ⁊ effectus presentis scismatis/ ac acta ⁊ agenda in vniuersali eccl'ia/ ⁊ spẽalit̃ in roma/ ſm veros ꝓphetas/ digesta ⁊ notata sunt. Pro pleniori noticia p̃dictoꝝ acuit̃ stil⁹/ vt ſm veras cronicas et approbatas. ⁊ specialiter antistitis nostri reuerendi archiep̃i Eusontini verissimi antiq̃tatũ relatoris/ ⁊ fris Ptholomei de luca venerabilis croniste/ status ⁊ acta p̃terita ĩ dicta eccl'ia lucidi⁹ cognoscant̃/ ⁊ sciant̃ a lectoribus. Inuenim⁹ enĩ ego/ Theoforus ⁊ socius me⁹ carissim⁹ frater Eusebius/ in predictis/ ⁊ alijs cronicis/ vt infra d̃r/ fideliter referendo q̃ Eusontinus ⁊ Ptholome⁹ gesta ⁊ acta romane ecclesie denotarunt/ a natiuitate xp̃i vsq̃ ad annũ dñi. M.ccc.xvi. a quo tꝑe citra nullũ scisma fuit in ecclesia dei/ vsq̃ ad istud nouissimũ temp⁹. Petri de luna/ ⁊ angeli carorio. ¶ Ex quarum cronicaꝝ lectione clare reꝑim⁹/ q̃ ecclesia tam in veteri testamento/ q̃ in nouo/ exigẽtib⁹ peccatis/ ⁊ malicia sathane. multas tribulationes passa est. Tamen ab omni tribulatione ipam semꝑ deus liberauit/ cũ ipsi hũiliter ⁊ cõtrito corde ad deũ ꝯuersi sũt veniã petentes ⁊ maiorẽ quietẽ. Aliq̃ ĩ no. test. habuit ecclesia dei a destructione friderici imꝑatoris secũdi/ vsq̃ ad tꝑa bone memorie dñi Greg. pape. xi. q̃ quies ⁊ abundantia diuitiaꝝ/ reduxerunt ecclesiã in peccata/ ⁊ vitia/ ꝓpter que ecclesia patitur presens scisma/ ⁊ multa discrimina/ ⁊ maiora patiet̃. ¶ In veteri aũt testamẽto eccl'ia mltas tribulationes passa est. Primo decem plagas dũ fuit in terra egypti. Item in tꝑe habite possessiõis terre ꝓmissiõis/ vsq̃ ad templi edificationẽ. xi. ꝑsecutiões passa est ecclesia. Item post templi edificationẽ suscitauit durissimã iacturam ⁊ scisma/ qd̃ fuit int̃ roboaz ⁊ ieroboã. Itez suscitauit trãsmigrationẽ totius sacerdotij/ ⁊ destructionem tẽpli in babiloniã per patrẽ nabucbodonosor. Item passa est tꝑe nabuchodonosor/ quo tempe multi fuerũt pseudo pontifices maximi/ ⁊ scismata/ clerus magnam ꝑsecutionẽ passus/ ⁊ fuit vltima in veteri testamento. Cui ꝑsecutioni presens/ ⁊ persecutio Friderici tertij/ ⁊ magni vltimi antichristi futuri/ similes erunt scd̃m abbatem ioachim libro de vltimis tribulationibus. ¶ In nouo autem testamento ecclesia etiam varias ⁊ diuersas persecutiones passa est/ exigentibus peccat⁹/ ⁊ opere nature humane hostis. ¶ In primitiua enim ecclesia summi pontifices apostoli/ prelati/ ⁊ alius clerus/ opprobria damna ⁊ iniurias et mortis diuersa martyria passi sunt. ¶ Itẽ cesantibus martyrijs/ ⁊ crescente dicta ecclesia/ a constantino magno/ ⁊ ab alijs prĩcipibus/ a populo christiano/ inceperunt hereses menandri/ primi heretici Arrij/ et aliorum hereticoruz/ maxima scandala generantes in ecclesia dei. ¶ Postq̃ autem in ecclesia multiplicata sunt dominia in tẽporalibus ⁊ spiritualibus/ inceperunt intrusiones ⁊ scismata in romana ecclesia/ ꝓpter que dominia ⁊ potestates/ continue fuerunt odia ⁊ rancores/ inter summos põtifices/ imperatores romanos/ ⁊ dominos temporales. Que scismata fuerunt viginti cum presenti ⁊ intrusiones q̃dragintaunũ

Quoꝝ primũ scisma incepit anno natiuitatis dñi. ccxliiij. inter primũ Cornelium et Nouacianũ. ¶ Secundũ scisma fuit anno. ccc. liij. inter liberiũ et felicẽ. ¶ Tertiũ anno. ccc. lxxiiij. int Damasum pmũ et Ursinũ. ¶ Quartum scisma fuit anno. ccc. xxxvij. inter Bonifacium primum et Eulalium presbyterum. ¶ Quintum anno dñi xvi. inter Simachũ primũ et Laurentiuz ¶ Sextũ anno do. cccxiiij. inter Bonifaciũ et Dioscoꝝ ¶ Septimũ dccxliij. inter Stephanuz tertiũ sanctũ viꝝ et Cõstantinũ. ij. qõ scisma si bñ videat q̃ si p oia simle est instãti scismati et plᵒ assilat pñti scismati q̃ alia ꝑterita. ¶ Octauũ scisma fuit anno dccclviij. int Eugeniũ scõm et Sisinum Nonũ fuit dccccxx. int Leonẽ q̃ntũ et xpoforꝝ pbr̃m. Decimũ fuit ãno dccccliij. int Johez scõm nobilẽ romanũ et Leonẽ octauũ. xi. fuit dccccliiij. int Gregoriũ q̃ntum et Johem eꝑm placẽtinũ. xij. dccccxcix. inter Bñdictũ nonũ et leonẽ ꝑdictũ. xiij. M xxxvi. tpe benedicti octaui. q̃ a romanis eij cit et alius intrudit postea Bñdictus restituit. xiiij. scisma fuit ãno. Mlij. tpe Bñdicti q̃ cum iã sediſſet multis ãnis aliꝗ s̃ũt electi expulso Benedicto. xv. fuit. Mlxxvij. int Alexãdꝝ scõm et Lodullũ eꝑm pmẽsem. Decimũ sextũ fuit. M. lxxxv. int Gregoriũ et eꝑm pmenk. xvij scisma fuit M c. iter pascalẽ. ij. et tres ꝑlatos q̃ nomẽ et offiũ occupauerũt fauore heretici impatoris. xviij. fuit. M. c. xi. inter gelasiuz scõm et bitodinũ hispanũ. xix. fuit M. c. xxi. inter innocentiũ scõm et petrũ leonis. xx. ãno. M. c. xlix. inter Alexandꝝ tertiũ et q̃tuoꝝ scismaticos. xxi. scisma fuit tẽpe Ludouici de bauaria q̃ Ludouicus veniente et regnãte iohanne. xx. q̃ iohes assumptᵒ fuit ad papatum Anno dñi. Mcccxix. fecit fieri antipapam fratrem Petrũ de carbario ordis miuorum a quo coronaz imperij recepit. Tamen facta dictorum antipape et antijmpatoris annullata sunt infra annos. ¶ Uicesimũ secundũ scisma presens est et melius coloratũ aliquo alio. xpberatũ a spũsancto p punitõe cleri et reformatõe eccie. Circa q̃ꝝ intrusionẽ scismatũ ꝝ fictõz pcessuũ ordinationẽ ablationẽ et finez ex flore supradictorum notũ est ¶ Et põt notari singulariter q̃ oia et singula scismata et intrusiones predicta ꝝ ficta fota et nutrita sp fuerũt ope ingenio et inuidia pessimoꝝ sacerdotũ et clerideꝰ sibi semp fauentiby et auxiliantibus imperatoribus et populo romano excepto karolo magno. et tribus Ottoniby primis de saxonia qui ecclesiã multũ afflictã semp ere xerũt ¶ Itẽ notamᵒ q̃ in omni scismate sp ille vicit et obtinuit qui habuit ius siue primo siue secũdo electᵒ fuisset. Et sp antipapis et seq̃cibus male successit ¶ Itẽ in omni scismate iste papa visus est habere ius et obtinuit q̃ electᵒ fuit a maiori parte electorũ et habentiũ vocẽ in electionẽ papat. ¶ Itẽ notamus q̃ de cõuersione magni Cõstãtini circa et postq̃ꝝ roma et maxima ps fidem christi agnouit q̃ imperatores romani vel populus romanus. xxv. veros summos pontifices expulerunt de roma et ipos diuersis penitẽtijs afflixerũt iniuste. Quorum summorũ pontificũ nomina sunt hec Julius pmus simachus. Siluerius pmᵒ Vigilius pmus. Martinus pmus. Leo tertius. Eugenius scõs. Johes octauus. Leo q̃ntus vel sextus. Johes decimᵒ. Benedictus octauᵒ. Johes decimusquartus. Johes decimussextus. Gregorius q̃ntus. Bñdictus nonus. Gregorius septimus. Uictoꝝ tertius. Pascalis scõs. Alexander tertius. Bonifacius sextus ¶ Item notatum fuit q̃ reges frãcie qui p tempore fuerunt nunq̃ꝝ in aliquo dictorũ scismatũ adheserunt scismatico sed semper veris pontificibus. imo qõ plus est reges francie octo summos pontifices de sede expulsos posuerunt et reduxerunt in romam in sedem p priam/quorum summoꝝ pontificum sunt hec nomina. Vigilius vel Eugeniᵒ Leo Zacharias. Stephanus. Calixtus. Innocentius. Alexander tertius et Paschalis ¶ Item singulariter notatum est q̃ quandocunq̃ꝝ ecclesia in scismate vel alio modo vacillauit semper ecclesia erecta fuit per aliq̃s principes seculares vt per karoluz magnũ Ottones de saxonia. Reges francie cõmune pisis seu Pisanos et diuersos alios. Nũq̃ꝝ enim ecclesia relapsa vel vacillans suis operibus vel viribus se erexit. ¶ Item singulariter est notatum q̃ nũq̃ꝝ in scismate per ecclesiam concilium generale fuit vocatum. Sed illi qui fuerunt in scismatibᵒ veri pontifices vocauerunt concilia particularia in diuersis locis prout videbatur sibi expedire ¶ Tamen non reperio aliqõ scisma sine concilio aliquo fuisse ablatum Item reperio q̃ tempore Gregorij sexti et

Clementis.vij.quo tempe erat scisma in ecclesia qñ Henric⁹ ipator ꝓuocauit ⁊ ꝓgregauit ꝓciliũ generale nõ vocatis papa nec cardinalib⁹ q̃ erãt discordes. Et qd ibi ordinatũ fuit valuit ⁊ fuatũ fuit in eccl'a non obstãte absentia pape ⁊ cardinaliũ. ¶ Item notatũ est q̃ aliqui in sede apl'ica ⁊ tenẽtes pacẽ iuste suis tp̃ibus reguauerũt sine scismate quor̃ nomia sunt hec Johes.x. Jo. xvij. Siluester.ij. Damasus/ ⁊ Victor.ij. Item notandũ est q̃ Leo papa.iiij.dubitãs ne ei⁹ electio eẽt bona renũciauit papatui.tũ Cardinales videẽtes eius bonitatẽ reelegẽrt ipm. Et idem ꝓtigit Honorio.ij natione bonoñ. ¶ Scismata supradicta fideliter extracta sunt a supradictis chronicis que patent omnibus volentib⁹ eas audire. ¶ Finit.

Incipit tractatus

eiusdẽ Joh. Gerson de vnitate eccl'iastica

A Vnitatis eccl'iastice tractatoribus/vn⁹ ex zelatorib⁹ eiusdẽ pacis viã felicit inuenire. Et si alligatũ corp⁹ vinculis occupationũ/teneat ne pgat ad sacrũ Conciliũ pisis deo auspice celebrãdũ/nihilomin⁹ vbũ dei/sic dic apl's nõ est alligatũ. Propt'ea decreuit spũs pmptus/ ⁊ pacis auidissim⁹. vbũ aliqd dei litterulis insertũ q̃quauersus spargere/q̃ infirma nequt ire caro. Non quidẽ ad determinandus absit hec temeritas.sed ad examinandum. ⁊ dandũ sapientib⁹ occasionẽ/ ⁊ offerendũ in tabnaculo dei cũ hominib⁹/ id quod ex talẽto q̃lis q̃ scientie cõmissum est.

Vnitas q̃ppe eccl'iastica. ad vnum certũ xpi vicariũ/stantib⁹ terminis in q̃b⁹ est ecclesia Anno dñi. Mcccc.xxix. Januarij nõ est retardãda ꝓt' allegationes quasdã ex iurib⁹ positiuis/sumptas ꝓtra celebrationẽ ꝓciliũ generalis/ aut viã cessionis. vt q̃ cõciliũ nõ põt celebrari sine auctoritate pape. Ex spoliatus añ oia debet restitui. Ex recusandi sunt tanq̃ inimici q̃ subtraxerũt se ab obediẽtia. Et allegari põt iustus metus. Ex pape nemo dicere põt. cur ita facis. pſertim si nõ sit expſse errans ꝓtra articulos fidei/ cũ a nemine valeat iudicari/ ⁊ nemini sit subiect⁹/ nec possit effici scismatic⁹. Ex piculosum est pastori deserere gregẽ suũ cedendo. Rursus q̃ quilibet fecit debitũ suũ p eccl'iastica vnione/ nec est in culpa. Denicq̃ q̃ inquirendũ est de iusticia vere ptis/ sine cui⁹ cognitõne/ñ pñt hi qui errauerũt penitere/ ⁊ siqua sunt silia. Ponunt igit aduersus ista ꝓsideratõnes.xij.generales/ quor̃ explicatio spẽalis sufficiet studiosis ista reuellere.

Cõsideratio prima

Vnitas eccie generalis/ sic impedita est p diuisiones filior̃ suor̃/ tanq̃ mẽbror̃ putrescentiũ/ ⁊ ꝓtra deum peccãtiũ/ nã pcta nr̃a iuncta vbũ ꝓphicũ diuiserũt inter nos ⁊ deũ. Sic p vnionẽ opposita/ scz p recõciliationẽ cuislibet ad deuz corrigendo prauos mores. hũiliando se/ ⁊ orando rursus debet hec vnitas impetrari Alioq̃n manẽte cã scismatis/ qualis de sua cessatione poterit spes hr̃i/ nisi tm̃ in pura gr̃a dñi nr̃i Jesu xpi/ q̃ immeritis/ ⁊ ingratis/ ꝓferre solet magna/ nihilomin⁹ coadiutores ei⁹ esse nos optet. nũc p̃cipue/ qñ pacis inimic⁹ seuiet acri⁹/ q̃to redit⁹ pacẽ p pinq̃or appet/ ĩmittet qñ si poterit/ validissimũ ad ꝓtinuationẽ scismatis impedimẽtũ/ diuisiones scilicet int' eos/ q̃ pſecuturi sunt vnionẽ/ ministerio superbie/ cupiditatis/ aut inuidie.

Consideratiõ secũda contra primam allegationem.

B Vnitas eccie eẽntialis sp manet ad xpm sponsũ suũ. Nam caput eccie xps in q̃ sum⁹ omis vnũ pm apl'm. Et si nõ hz vicariũ. dũ. s. mortu⁹ est/ corpaliter vel ciuiliter/ vel qr nõ est pbabiliter expectandũ q̃ vnq̃ sibi vel successorib⁹ suis obediẽtia pstet'a xpianis/ tũc ecl'ia taz diuino/ q̃ naturali iure/ cui nullum obuiat ius positiuũ rite itellectũ/ pt ad pcurãdũ sibi vicariũ vnũ ⁊ certũ/ semet ꝓgregare ad ꝓciliũ generale/ repũtans eã. ⁊ h̃ ñ solũ aucte dñorũ cardinaliũ/ sz et adiutorio ⁊ auxilio cui⁹ cũq̃ ꝓncipis/ vel alteri⁹ xpiani. Nõ enim hz corp⁹ eccie misticũ a xpo pfectissime stabilitũ/ min⁹ ius/ ⁊ robur/ ad pcurãdũ sue vnionis/ q̃ corp⁹ aliõ ciuile/ misticũ/ vel naturale vex. Hecq̃ n. ẽ de imediato ac ĩmutabili iure diuio/ vel naturali/ q̃ eccia se nõ possit ꝓgregare ⁊ vnire ⁊ sine papa. aut sine aliq̃ pticulari statu vel collegio. vbi in casu cadere potest mors/ vel error.

Cõsideratio tertia